

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Π.Μ.Σ.
«ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Μαρίας Ασπραδάκη του Εμμανουήλ

A.M.: 4272021002

ΘΕΜΑ: «Διοίκηση Σχολικής Υγείας και Ασφάλειας»

SUBJECT: «Managing School Health and Safety»

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Νικόλαος Ράπτης	Επίκουρος Καθηγητής	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ
Χρυσή Βιτσιλάκη	Καθηγήτρια	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
Αναστασία Ρέππα	Αποχωρήσασα Καθηγήτρια	ΑΣΠΑΙΤΕ	ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΡΟΔΟΣ, 2022

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα εργασία διερευνά τις απόψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης αναφορικά με την υγεία και ασφάλεια των μαθητών/τριών, των εκπαιδευτικών και του βοηθητικού/υποστηρικτικού προσωπικού στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Αρχικά, στο θεωρητικό μέρος γίνεται αναφορά για τη σημαντικότητα της υγείας και ασφάλειας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς και στη συνέχεια για τη διοίκηση υγείας και ασφάλειας. Το θεωρητικό μέρος κλείνει με αναφορά στις διαστάσεις υγείας και ασφάλειας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, την παρουσίαση της θεσμικής τους διάστασης και τα καθήκοντα των διευθυντών/τριών αναφορικά με την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών/τριών και του εκπαιδευτικού και μη προσωπικού.

Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζεται η έρευνα της παρούσας εργασίας. Αρχικά, στη μεθοδολογία της έρευνας, γίνεται αναφορά στη σημαντικότητα της έρευνας, στο βασικό σκοπό και τους επιμέρους στόχους και στην ταυτότητα της έρευνας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται περιγραφικά τα στατιστικά αποτελέσματα της έρευνας και γίνεται στατιστικός έλεγχος του φύλου και της εργασιακής σχέσης με το βαθμού συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών στις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο. Σημαντικό ερευνητικό αποτέλεσμα η μεγάλη απουσία ενημέρωσης και επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για την υγεία και ασφάλεια των μαθητών, στη μερική συμμετοχή τους σε δοκιμαστικές εφαρμογές σχεδίων αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών και στη μη δημιουργία ομάδων έργου για την υγεία και την ασφάλεια στο σχολικό χώρο.

Λέξεις κλειδιά: *Υγεία, ασφάλεια, διαχείριση κινδύνων, πρόληψη ατυχημάτων*

ABSTRACT

In the present research are studied the views of Primary Education teachers regarding the health and safety of students, teachers and auxiliary/support staff in educational organizations. First, in the theoretical part there is a reference to the importance of health and safety in educational organizations and then to health and safety management. The theoretical part closes with a reference to health and safety dimensions in educational organizations, the presentation of their institutional dimension and the duties of managers regarding the health and safety of students and teaching and non-teaching staff.

The second part presents the research of this work. Initially, in the research methodology, reference is made to the importance of the research, the main purpose and individual objectives and the identity of the research. Then the statistical results of the research are presented descriptively and a statistical check is made of the gender and the working relationship with the degree of agreement or satisfaction of the teachers in the parameters of health and safety at school. An important research result is the great lack of information and training of teachers about the health and safety of students, their partial participation in trial applications of plans to deal with emergency needs and the non-creation of project groups for health and safety in the school area

Key - words: Health, safety, risk management, accident prevention

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	2
ABSTRACT	3
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
ΜΕΡΟΣ Α΄: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ	15
1.1 Εννοιολογικές προσεγγίσεις	15
1.2 Η σημαντικότητα της υγείας και ασφάλειας.....	16
1.3 Διοίκηση για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων	19
1.4 Ατυχήματα στο χώρο εργασίας	20
1.4.1 Αιτίες ατυχημάτων	20
1.4.2 Αιτίες επικίνδυνων ενεργειών των εργαζομένων	21
1.4.3 Περιορισμός και πρόβλεψη ατυχημάτων	21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ	27
2.1 Εισαγωγή.....	27
2.2 Διαστάσεις υγείας και ασφάλειας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.....	28
2.2.1 Θεσμικά μέτρα, κανονισμοί ασφαλείας και σχολική διοίκηση	30
2.2.2 Εκπαίδευση/επιμόρφωση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών	32
2.2.3 Φυσική (σωματική) ασφάλεια των εμπλεκομένων στη σχολική μονάδα	34
2.3.4 Κοινωνική, συναισθηματική και ψηφιακή ασφάλεια στο σχολικό χώρο	40
2.3.5 Καθήκοντα διευθυντών/τριών σχολικών μονάδων αναφορικά με την υγεία και ασφάλεια του προσωπικού.....	46
ΜΕΡΟΣ Β΄: ΕΡΕΥΝΑ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	50
3.1 Σημαντικότητα και πρωτοτυπία του θέματος	50
3.2 Σκοπός, στόχοι και διερευνητικά ερωτήματα της έρευνας.....	51
3.3 Περιγραφή του ερευνητικού εργαλείου και διαδικασία χορήγησής του	51
3.4 Περιγραφή του δείγματος	54
3.5 Περιγραφική στατιστική παρουσίαση και ανάλυση του κυρίου μέρους του ερωτηματολογίου.....	58
3.6 Επαγωγική στατιστική παρουσίαση.....	74
3.6.1 Έλεγχος του φύλου	77
3.6.2 Έλεγχος της εργασιακής σχέσης	81

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	85
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	88
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Ερωτηματολόγιο	93
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Μέσοι όροι & Τυπικές αποκλίσεις.....	102
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: T-test Φύλο.....	104
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4: T-test Εργασιακή Σχέση	108

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1	Εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών και φύλο για τα έτη 2019 και 2020	17
Πίνακας 2	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς το φύλο	54
Πίνακας 3	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς τον ανώτερο τίτλο σπουδών τους	55
Πίνακας 4	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς διδακτική τους υπηρεσία	56
Πίνακας 5	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την εργασιακή τους σχέση	56
Πίνακας 6	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την ηλικία τους	57
Πίνακας 7	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς τη εργασιακή θέση(διοικητικό/ή και μη διοικητικός/η)	57
Πίνακας 8	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την ύπαρξη ή και ανάπτυξη κατάλληλης σχολικής κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια στις σχολικές μονάδες	59
Πίνακας 9	Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς τη συγκρότηση ομάδων στις σχολικές μονάδες	60
Πίνακας 10	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεών τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο σχολικό χώρο	61
Πίνακας 11	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο συμφωνούν με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες	62

Πίνακας 12	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο συμφωνούν με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος	63
Πίνακας 13	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο συμφωνούν με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών	64
Πίνακας 14	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητική είναι η ενημέρωσή τους για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα	65
Πίνακας 15	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο πυροπροστασίας του σχολικού κτιρίου	66
Πίνακας 16	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο αντισεισμικής προστασίας του σχολικού κτιρίου	67
Πίνακας 17	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών	68
Πίνακας 18	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο θέρμανση των σχολικών αιθουσών	69
Πίνακας 19	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο καθαριότητας των χώρων της σχολικής μονάδας	70

Πίνακας 20	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο συντήρησης των χώρων της σχολικής μονάδας	71
Πίνακας 21	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο ασφάλειας της σχολικής μονάδας	72
Πίνακας 22	Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο υγιεινής στη σχολική μονάδα που υπηρετούν	73
Πίνακας 23	Παρουσίαση του Μέσου Όρου και της Τυπικής Απόκλισης των δηλώσεων των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα αναφορικά με τις προτάσεις/δηλώσεις του βαθμού συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών στις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο	75
Πίνακας 24	Παρουσίαση των διαφορές των μέσων όρων ανδρών και γυναικών ως προς τις μεταβλητές της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου	77
Πίνακας 25	Παρουσίαση των διαφορές των μέσων όρων μονίμων και αναπληρωτών/τριών εκπαιδευτικών ως προς τις μεταβλητές της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου	81

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σπουδαιότητα της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων σε έναν οργανισμό τονίζεται με έμφαση από όλους όσους εμπλέκονται στη λειτουργία του (Dessler, 2022· Wayne Mondy & Martocchio, 2019).

Η υγεία αποτελεί μια παγκόσμια στόχευση στο εργασιακό και μη περιβάλλον. Ένας από τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης που υιοθετήθηκε τον Σεπτέμβριο του 2015 στην 70η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών είναι η καλή υγεία και η ευημερία (<https://csr.ert.gr/keep/17-stoxoi-viosimis-anaptyxis/>). Οι 17 στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης οι οποίοι εμπεριέχουν 169 υποστόχους, έχουν παγκόσμιο χαρακτήρα και φιλοδοξούν να υλοποιηθούν έως το 2030. Όπως αναφέρθηκε, ο τρίτος στόχος σχετίζεται με τη διασφάλιση της υγείας και την προαγωγή της ευημερίας για όλους/ες και σε όλες τις ηλικίες.

Πηγή: <https://inactionforabetterworld.com/17-pagkosmioi-stoxoi/> Αναρτήθηκε από το διαδίκτυο στις 28 Νοεμβρίου 2022.

Οι υποστόχοι του 3^{ου} στόχου, της υγείας και ευημερίας για όλους/ες, εμπεριέχουν εννιά υποστόχους, τους οποίους και παρουσιάζουμε (Γενική Γραμματεία Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων, https://gslegal.gov.gr/?page_id=5506):

- 1) Έως το 2030, μείωση του ποσοστού της παγκόσμιας μητρικής θνησιμότητας σε λιγότερους από 70 θανάτους ανά 100.000 γεννήσεις.
- 2) Έως το 2030, τερματισμός των αποτρέψιμων θανάτων νεογνών και παιδιών ηλικίας κάτω των πέντε ετών, με στόχο όλες οι χώρες να μειώσουν τη νεογνική θνησιμότητα στους 12 θανάτους ανά 1.000 γεννήσεις και την παιδική, κάτω των πέντε ετών, θνησιμότητα στους 25 θανάτους ανά 1.000 γεννήσεις.
- 3) Έως το 2030, τερματισμός των επιδημιών του AIDS, της φυματίωσης, της ελονοσίας και άλλων παραμελημένων τροπικών ασθενειών, και καταπολέμηση της ηπατίτιδας, των ασθενειών που μεταδίδονται μέσω του νερού καθώς και άλλων μεταδοτικών ασθενειών.
- 4) Έως το 2030, μείωση κατά το ένα τρίτο της πρόωρης θνησιμότητας από μη μεταδοτικές ασθένειες μέσω της πρόληψης και της θεραπείας, και προώθηση της ψυχικής υγείας και ευημερίας.
- 5) Ενίσχυση της πρόληψης και της θεραπείας της κατάχρησης ουσιών, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης ναρκωτικών ουσιών και της επιβλαβούς κατανάλωσης αλκοόλ.
- 6) Έως το 2020, μείωση του αριθμού των παγκόσμιων θανάτων και τραυματισμών από τροχαία ατυχήματα.
- 7) Έως το 2030, διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγειονομική περίθαλψη, συμπεριλαμβανομένου του οικογενειακού προγραμματισμού, της ενημέρωσης και εκπαίδευσης, και της 4 ενσωμάτωσης της αναπαραγωγικής υγείας σε εθνικές στρατηγικές και προγράμματα.
- 8) Επίτευξη καθολικής υγειονομικής κάλυψης, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των οικονομικών κινδύνων, πρόσβαση σε βασικές ποιοτικές υπηρεσίες υγείας, καθώς και πρόσβαση όλων σε ασφαλή, αποτελεσματικά, ποιοτικά και προσιτά βασικά φάρμακα και εμβόλια.
- 9) Έως το 2030, διασφάλιση της ουσιαστικής μείωσης του αριθμού των θανάτων και των ασθενειών που οφείλονται σε επικίνδυνες χημικές ουσίες καθώς και στη ρύπανση και τη μόλυνση του αέρα, των υδάτων και του εδάφους.

Τα παραπάνω, σύμφωνα με το πρόγραμμα της ατζέντας 2030, μπορούν να επιτευχθούν με:

- 1) Την ενίσχυση της εφαρμογής της Σύμβασης Πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας για τον Έλεγχο του Καπνού σε όλες τις χώρες, ως ενδείκνυται.
- 2) Την υποστήριξη της έρευνας και της ανάπτυξης εμβολίων και φαρμάκων για μεταδοτικές και μη ασθένειες.
- 3) Την ουσιαστική αύξηση της χρηματοδότησης για την υγεία και των προσλήψεων, ανάπτυξη, εκπαίδευση και διατήρηση του υγειονομικού δυναμικού των αναπτυσσόμενων χωρών, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες και στα μικρά αναπτυσσόμενα νησιωτικά κράτη.
- 4) Την ενίσχυση της ικανότητας όλων των χωρών, και ιδίως των αναπτυσσόμενων, για την έγκαιρη προειδοποίηση, τη μείωση και τη διαχείριση των εθνικών και παγκόσμιων κινδύνων για την υγεία (<https://csr.ert.gr/keep/17-stoxoi-viosimis-anaptyxis/>).

Ο παγκόσμιος οργανισμός υγείας υιοθέτησε στη Διεθνή Διάσκεψη για την Υγεία, στη Νέα Υόρκη, 19-22 Ιουνίου 1946, τον ορισμό της υγείας ως εξής: «Υγεία είναι μια κατάσταση πλήρους σωματικής, νοητικής και κοινωνικής ευεξίας και όχι απλώς η απουσία νόσου ή αναπηρίας.» (*"Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity."*). Ο συγκεκριμένος νόμος τέθηκε σε ισχύ στις 7 Απριλίου 1948 και παραμένει από τότε αναλλοίωτος (Τζωρτζάκης, 2021: 317· <https://www.newshub.gr/el/ygeia/san-simera-idryetai-sto-plaisio-toy-oie-o-pagkosmios-organismos-ygeias>).

Τέλος, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία, μέσα από το στρατηγικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την υγεία και την ασφάλεια στην εργασία κατά την περίοδο 2021 έως 2027, τονίζει εμφατικά τη σημασία για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των 170 περίπου εκατομμυρίων εργαζομένων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θέτοντας τρεις οριζόντιους στόχους: α) την πρόβλεψη και διαχείριση των αλλαγών στο νέο κόσμο της εργασίας που επιφέρουν οι πράσινοι, η ψηφιακή και η δημογραφική μετάβαση, β) τη βελτίωση της πρόληψης των ατυχημάτων και των ασθενειών στο χώρο εργασίας και γ) την αύξηση της ετοιμότητας απέναντι σε τυχόν ενδεχόμενες μελλοντικές υγειονομικές κρίσεις.

Ο δεύτερος βασικός άξονας είναι η βελτίωση της πρόληψης των ασθενειών και των ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία. Η βασική στόχευση του συγκεκριμένου άξονα είναι να καταβληθεί κάθε προσπάθεια, προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή μείωση των εργατικών θανάτων¹.

¹ On line διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52021DC0323> , προσπελάστηκε στις 29 Νοεμβρίου 2022

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

1.1 Εννοιολογικές προσεγγίσεις

Πριν η εργασία εισχώρηση στις πολιτικές και πρακτικές οι οποίες απαιτούνται για να εξασφαλιστεί ή υγεία η ασφάλεια των εργαζομένων, θα αποσαφηνίσει σχετικές έννοιες με το συγκεκριμένο πεδίο. Ως **ασφάλεια (safety)** νοείται η προστασία των εργαζομένων από τραυματισμούς που προκαλούνται από ατυχήματα που σχετίζονται με την εργασία, και ως **υγεία (health)** νοείται η κατάσταση των εργαζομένων που δεν πάσχουν από κάποια σωματική ή συναισθηματική ασθένεια (Wayne Mondy & Martocchio, 2019: 454-455).

Στο ίδιο μήκος κύματος και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (2022) όπου ορίζει την Υγεία και Ασφάλεια στην Εργασία (ή Επαγγελματική Υγεία και Ασφάλεια) ως:

το διεπιστημονικό τομέα ο οποίος ασχολείται με την προστασία της ανθρώπινης ζωής στο εργασιακό περιβάλλον, πρωτίστως μέσω της πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων που υπάρχουν σε κάθε εργασιακή δραστηριότητα και κάθε χώρο εργασίας και οι οποίοι ευθύνονται για την πρόκληση εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών

Στη σχετική βιβλιογραφία, η πραγματοποίηση ενός κινδύνου επιφέρει επιπτώσεις στην υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων και ορίζεται ως η *συνάρτηση της πιθανότητας να συμβεί κάποιο ανεπιθύμητο γεγονός και της σοβαρότητας των συνεπειών που μπορεί να προκύψουν* (Ζαβλανός, στο Σαΐτη, 2011a: 288).

Αναφορικά με την έννοια: «ατύχημα», αυτή ορίζεται ως η *κάθε απροσδόκητη και συγκεκριμένη αιτία και χωρίς πρόθεση υλική, σωματική ή ψυχική βλάβη στον ανθρώπινο οργανισμό, που έχει συνέπεια την ολική ή μερική, μόνιμη ή προσωρινή, αναπηρία ή το θάνατο* (Μπενέκος, στο Σαΐτη, 2011: 289). Επίσης, σύμφωνα με το Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων και Ανέργων & τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (Κ.Ε.Π.Ε.Α./Γ.Σ.Ε.Ε.) *εργατικό ατύχημα είναι εκείνο που συμβαίνει στον εργαζόμενο κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή αυτή και το οποίο οφείλεται σε αιφνίδιο και βίαιο γεγονός, που συνεπάγεται ανικανότητα για εργασία ή ακόμα και θάνατο του εργαζομένου* (Κ.Ε.Π.Ε.Α./Γ.Σ.Ε.Ε., 2022).

Στον κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (1338/2008 στο Τζωρτζάκης, 2021: 322) το εργατικό ατύχημα ορίζεται *ως ένα διακριτό συμβάν στη διάρκεια της εργασίας, το οποίο οδήγησε σε σωματική ή διανοητική βλάβη.*

Το Σώμα Γνώσεων της Ένωσης Διευθυντών/τριών Έργου (Association of Project Managers Body of Knowledge – APM BoK) ορίζει τη διαχείριση κινδύνου έργου *ως μια δομημένη διεργασία η οποία παρέχει δυνατότητες κατανόησης και έγκαιρης διαχείρισης μεμονωμένων επικίνδυνων γεγονότων και του συνολικού κινδύνου για το έργο, βελτιστοποιώντας την επιτυχία του έργου μέσω ελαχιστοποίησης των απειλών και μεγιστοποίησης των ευκαιριών* (Burke, 2014: 320).

Επίσης, υπάρχουν έννοιες όπως η ζημία και η βλάβη οι οποίες σχετίζονται κυρίως με το διοικητικό έργο των διευθυντών/τριών σχολικών μονάδων, αναφορικά με την πρόληψη της υγείας και ασφάλειας των εκπαιδευτικών αλλά και των μαθητών/τριών. Αυτές είναι: η παράβαση καθήκοντος η παράλειψη και η αμέλεια, η βλάβη και η ζημία τις οποίες θα παρουσιάσει η εργασία στο τέλος του κεφαλαίου.

1.2 Η σημαντικότητα της υγείας και ασφάλειας

Η επίτευξη ασφαλών και υγιεινών συνθηκών εργασίας αποτελούν σημαντικοί παράγοντες τόσο για τη βελτίωση της ποιότητας στην εργασία όσο και για την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, σε κάθε οργανισμό (Τζωρτζάκης, 2019). Η σημαντικότητα αυτή τονίζεται σε εθνικό και σε υπερεθνικό επίπεδο. Για παράδειγμα, σύμφωνα με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων [επίσημη ιστοσελίδα στο: <https://ypergasias.gov.gr/ergasiakes-scheseis/ygeia-kai-asfaleia-stin-ergasia/>], μέσα από την έκθεση της Eurostat (2012), σε ετήσια βάση και σε παγκόσμιο επίπεδο ο αριθμός θανάτων εργαζομένων που οφείλονται σε εργατικά ατυχήματα ή σε επαγγελματικές ασθένειες ανέρχεται στα 2.340.000 άτομα, ενώ στα 270.000.000 ανέρχεται ο αριθμός των ατυχημάτων που δεν οδηγούν σε θάνατο. Ανάλογος είναι και ο αριθμός των ατυχημάτων τα οποία εκτός από τη σωματική βλάβη προκαλούν και απουσία από την εργασία.

Στην ελληνική πραγματικότητα, σύμφωνα με το δελτίου τύπου της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής² [Πειραιάς, 14 Ιουλίου 2022], αναφερόμενη στα αποτελέσματα

² <https://www.statistics.gr/documents/20181/bde8e1b4-b649-6257-c1cf-fee525c01d3e>

απογραφικής έρευνας των ετών 2019 και 2020, ανακοίνωσε τον αριθμό των εργατικών ατυχημάτων και το είδος τραυματισμού τους, καθώς επίσης και τη συνάφεια αυτών με παράγοντες όπως το φύλο, η ηλικία κ.λπ. Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται τα εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών και φύλο, για τα έτη 2019 και 2020.

Πίνακας 1

Εργατικά ατυχήματα κατά ομάδες ηλικιών και φύλο για τα έτη 2019 και 2020

Ομάδες Ηλικιών	2019					2020					Μεταβολή (%) 2020/2019
	Εργατικά ατυχήματα			εκ των οποίων θανατηφόρα		Εργατικά ατυχήματα			εκ των οποίων θανατηφόρα		Σύνολο
	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	Σύνολο	Άνδρες	Γυναίκες	Άνδρες	Γυναίκες	
Σύνολο	5.107	3.544	1.563	49	2	3.963	2.824	1.139	38	3	-22,4
έως 15 ετών	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
15 -19	26	17	9	0	0	17	16	1	0	0	-34,6
20 -24	324	250	74	2	0	243	198	45	2	0	-25,0
25 -29	490	383	107	3	0	363	275	88	1	0	-25,9
30 -34	597	426	171	2	0	451	338	113	3	1	-24,5
35 -39	738	509	229	6	0	530	378	152	2	0	-28,2
40 -44	745	500	245	6	0	574	416	158	4	2	-23,0
45 -49	730	487	243	4	1	559	396	163	5	0	-23,4
50 -54	711	453	258	12	0	583	392	191	7	0	-18,0
55 -59	516	370	146	8	1	447	289	158	9	0	-13,4
60 -64	203	132	71	5	0	173	114	59	5	0	-14,8
65 και άνω	27	17	10	1	0	23	12	11	0	0	-14,8

Πηγή: On line διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.statistics.gr/documents/20181/bde8e1b4-b649-6257-c1cf-fee525c01d3e>, προσπελάστηκε στις 29 Νοεμβρίου 2022.

Γίνεται κατανοητή η ανάγκη, τόσο της πολιτείας όσο και των διευθυντικών στελεχών στους οργανισμούς, αλλά και των ίδιων των εργαζομένων, να υιοθετήσουν ένα ασφαλές και υγιεινό εργασιακό περιβάλλον.

Το μεγαλύτερο μερίδιο ευθύνης έχουν οι θεσμοί του κράτους σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο. Αναλυτικότερα, τα αρμόδια υπουργεία σε κεντρικό επίπεδο και οι διευθύνσεις των οργανισμών σε περιφερειακό επίπεδο.

Αναφορικά με την κεντρική πολιτική σκηνή, κατανοώντας η πολιτεία την ανάγκη θεσμοθέτησης κατάλληλης νομοθεσίας για την πρόληψη, την αντιμετώπιση και

την προστασία των εργαζομένων στο χώρο εργασίας, προέβη σε μια σειρά νομοθετημάτων για την υγεία και την ασφάλεια, όπως:

- [Υ.Α. 510148/2022 \(ΦΕΚ 5937/Β'21 Νοεμβρίου 2022\)](#), η οποία αναφέρεται, μεταξύ άλλων, στην Προστασία της Εργασίας και στη σύσταση ανεξάρτητης αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» και στην Κύρωση της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας.
- [Ν. 4808/2021 \(ΦΕΚ 101/Α' 19 Ιουνίου 2021\)](#) αναφορικά με την Προστασία της Εργασίας - Σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής «Επιθεώρηση Εργασίας» - Κύρωση της Σύμβασης 190 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για την εξάλειψη της βίας και παρενόχλησης στον κόσμο της εργασίας - Κύρωση της Σύμβασης 187 της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας για το Πλαίσιο Προώθησης της Ασφάλειας και της Υγείας στην Εργασία - Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/1158 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Ιουνίου 2019 για την ισορροπία μεταξύ της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής, άλλες διατάξεις του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις
- [Π.Δ. 102/2020 \(ΦΕΚ 244/Α' 7 Δεκεμβρίου 2020\)](#), το οποίο αναφέρεται στην προστασία των εργαζομένων από κινδύνους που διατρέχουν λόγω της έκθεσής τους σε βιολογικούς παράγοντες κατά την εργασία σε συμμόρφωση με την οδηγία 2000/54/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, όπως έχει τροποποιηθεί με τις οδηγίες 2019/1833/ΕΕ και 2020/739/ΕΕ της Επιτροπής (Ε.Ε. L 262/17.10.2000, L 279/31.10.2019 και L 175/04.06.2020
- [Υ.Α. 1592/58/2017 \(ΦΕΚ 157/Β' 25 Ιανουαρίου 2017\)](#). Ειδικός Κατάλογος ιατρών του άρθρου 16 παρ. 2 του «Κώδικα Νόμων για την Υγεία και την Ασφάλεια των εργαζομένων» (Κ.Ν.Υ.Α.Ε.), που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3850/2010 «Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων» (ΦΕΚ Α' 84) όπως αυτό συμπληρώθηκε και ισχύει.

Αναφορικά με τη διοίκηση οργανισμών, αυτή έχει αντίκτυπο στην ασφάλεια, την υγεία των εργαζομένων. Ο τρόπος διαχείρισης αυτών των εργασιακών διαστάσεων προάγουν την ευημερία για όλους/ες τους/τις εργαζόμενους/ες (Dessler, 2022: 664).

1.3 Διοίκηση για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων

Στόχος της διοίκησης για την υγιεινή και την ασφάλεια σε έναν οργανισμό είναι η προστασία της ζωής και της αρτιμέλειας των εργαζομένων, η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και η παρακίνησή τους στην εδραίωση της σταθερότητας του περιβάλλοντος εργασίας και τη μείωση των κινδύνων (Ασπρίδης, 2020: 252).

Σύμφωνα με τον Τζωρτζάκη (2021: 318) η διοίκηση της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων είναι η ίδια με άλλες μορφές διαχείρισης. Αναλυτικότερα, οι διέρχεται για την ασφάλεια και την υγεία των εργαζομένων εμπεριέχει τα παρακάτω στοιχεία:

- **Την πολιτική.** Οι πολιτικές που θα πρέπει να εφαρμόζουν οι οργανισμοί, θα πρέπει να έχουν ως στόχευση την ποιότητα, με την έννοια της εκπλήρωσης ή της υπέρβασης των προσδοκιών του πελάτη (Everard, Morris & Wilson, 2004: 195), αλλά και του περιβάλλοντος. Είναι αυτό που ειπώθηκε στην εισαγωγή, δηλαδή ένας στόχος για βιώσιμη ανάπτυξη.
- **Την οργάνωση.** Η οργάνωση είναι το ταίριασμα των κατάλληλων ανθρώπων με την κατάλληλη εργασία και η ανάπτυξη μιας συνεργατικής κουλτούρας. Η ηγεσία έχει υποστηρικτικό, παρακινητικό και ενδυναμωτικό ρόλο (Ράπτης & Ψαράς, 2015).
- **Τον προγραμματισμό.** Η έννοια του προγραμματισμού περιλαμβάνει τον καθορισμό των στόχων, τη θέσπιση στρατηγικής και την ανάπτυξη σχεδίων για τον συντονισμό των δραστηριοτήτων (Robbins, Coulter & DeCenzo, 2017: 29). Γίνεται κατανοητό πώς η βασική στόχευση στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι η ελαχιστοποίηση των κινδύνων στο χώρο εργασίας και ο προγραμματισμός επιμορφωτικών και ενημερωτικών συναντήσεων της διοίκησης του οργανισμού με το προσωπικό.

- **Τη μέτρηση επιδόσεων.** Τα μέτρα που απαιτούνται για την ασφάλεια και την υγεία ενός οργανισμού θα πρέπει να αξιολογούνται με βάση κριτηρίων που λειτουργούν ως πρότυπα.
- **Τον έλεγχο και επανεξέταση επιδόσεων.** Το μείρασμα της γνώσης και της εμπειρίας αποτελούν σημαντικά στοιχεία για την επιτυχία μιας αποτελεσματικής διαχείρισης ασφάλειας και υγείας. Σύμφωνα με το άρθρα 4 και 5 του νόμου 3850/2010, η επιτροπή Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (Ε.Υ.Α.Ε.), ως συμβουλευτικό όργανο βελτίωσης των συνθηκών εργασίας σε μια επιχείρηση, έχει αρμοδιότητα, μεταξύ άλλων, να μελετά τις συνθήκες εργασίας στην επιχείρηση, να προτείνει μέτρα για τη βελτίωσή τους, να παρακολουθεί την τήρηση των μέτρων αυτών και να συμβάλλει στην εφαρμογή τους.

1.4 Ατυχήματα στο χώρο εργασίας

Αναφέρθηκε η εργασία παραπάνω για τον εννοιολογικό ορισμό των ατυχημάτων. Στο παρόν υποκεφάλαιο θα εξεταστούν τα αίτια των ατυχημάτων, αιτίες επικίνδυνων ενεργειών, η πρόληψη ατυχημάτων και ο χώρος εργασίας.

1.4.1 Αιτίες ατυχημάτων

Σύμφωνα με τον Dessler (2022: 672-3), οι αιτίες πρόκλησης ατυχημάτων στον εργασιακό χώρο, ομαδοποιούνται σε τρεις κατηγορίες: α) στα τυχαία περιστατικά, β) επισφαλείς συνθήκες και γ) στις επικίνδυνες ενέργειες. Αναλυτικότερα:

- **Τυχαία περιστατικά:** αυτά δύσκολα υπόκεινται στον έλεγχο της διοίκησης, και μπορεί να είναι οποιοδήποτε τυχαίο γεγονός που συμβαίνει στον εργασιακό χώρο.
- **Επισφαλείς συνθήκες:** στις επισφαλείς συνθήκες ανήκουν οι μηχανικές και φυσικές συνθήκες που μπορεί να προκαλέσουν ατυχήματα. βασικός σκοπός της διοίκησης είναι κατ' αρχάς η αναγνώριση των επισφαλών συνθηκών και στη συνέχεια η εξάλειψη αυτών. Στις επισφαλείς συνθήκες, μεταξύ άλλων, ανήκουν:
 - ✓ Ο ακατάλληλα φυλασσόμενος εξοπλισμός
 - ✓ Ο ελαττωματικός εξοπλισμός
 - ✓ Οι επικίνδυνες διαδικασίες κοντά σε μηχανήματα ή εξοπλισμό

- ✓ Η επισφαλής αποθήκευση-συμφόρηση ή υπερφόρτωση
- ✓ Ακατάλληλος φωτισμός
- ✓ Διαρροές στα πατώματα
- ✓ Κίνδυνοι παραπατήματος
- ✓ Εργασία σε ύψη
- ✓ Ηλεκτρικοί κίνδυνοι

1.4.2 Αιτίες επικίνδυνων ενεργειών των εργαζομένων

Οι επικίνδυνες ενέργειες έγκειται στη συμπεριφορά των ατόμων μέσα στον οργανισμό. Ενίοτε οι εργαζόμενοι συμπεριφέρονται με επικίνδυνο τρόπο μέσα στο χώρο εργασίας. Αυτή η συγκεκριμένη συμπεριφορά των εργαζομένων μπορεί να ερμηνευθεί είτε από την εργασιακή πίεση, είτε σε ατομικές επιρροεπείς επικίνδυνες ενέργειες (Dessler, 2022: 673· Τζωρτζάκης, 2021: 326).

Υπάρχουν ερευνητικά πορίσματα τα οποία δείχνουν ότι άτομα που είναι παρορμητικά, με έντονη κινητική συναισθηματικότητα, με μικρό βαθμό δεκτικότητας και προσεκτικότητας και εξωστρεφή στο χαρακτήρα τους, παρουσιάζουν μεγαλύτερη συχνότητα ατυχημάτων (Douglas Haaland στο Dessler, 2022: 673). Η χρήση κινητού τηλεφώνου συμβάλλει στην δημιουργία ατυχημάτων και κυρίως των αυτοκινητιστικών ατυχημάτων (Dessler, 2022).

1.4.3 Περιορισμός και πρόβλεψη ατυχημάτων

Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία (νόμος 3850/2010) οι εργαζόμενοι σε επιχειρήσεις με αριθμό ατόμων πάνω από 50, έχουν το δικαίωμα να συνιστούν Επιτροπή Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (Ε.Υ.Α.Ε.). Στην περίπτωση ο αριθμός των εργαζομένων είναι από 20 έως 49, τότε επιλέγουν εκπροσώπους, οι οποίοι έχουν αρμοδιότητα σε θέματα προστασίας της ασφάλειας και της υγείας. Τέλος, εάν τα άτομα που απασχολεί η επιχείρηση είναι λιγότερα από 20, τότε και πάλι οι εργαζόμενοι έχουν το δικαίωμα, μέσω διαβούλευσης μεταξύ τους, να επιλέγουν πλειοψηφικά τον εκπρόσωπο τους για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων (άρθρο 4 του ν. 3850/2010).

Σε μια λειτουργική ανάλυση του νόμου 3850/2010, αλλά και της σύγχρονης βιβλιογραφίας (Dessler, 2022· Τζωρτζάκης, 2021· Ασπρίδης, 2020· Wayne Mondy & Martocchio, 2019· Burke, 2014), προκύπτει πώς τα θεσμικά όργανα για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας είναι: α) το Συμβούλιο Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων, β) είναι ο Νομαρχιακές Επιτροπές Υγείας και Ασφάλειας των

Εργαζομένων, γ) σύσταση μικτών επιτροπών ελέγχου, δ) ο τεχνικός ασφαλείας, ε) ο ιατρός εργασίας (για επιχειρήσεις που απασχολούν από 50 εργαζόμενους και πάνω) και γ) οι εκπρόσωποι των εργαζομένων (άρθρα 4, 8, 26, 27 και 28 του ν. 3850/2010). Εκτός όμως των παραπάνω οργάνων, είναι σημαντική η ενεργός συμμετοχή των ίδιων των εργαζομένων στην πρόληψη και στη βελτίωση των συνθηκών εργασίας.

Βασικό καθήκον της διοίκησης του/της οργανισμού/επιχείρησης είναι, όπως ειπώθηκε, η διασφάλιση υγιεινών συνθηκών εργασίας. Οι στρατηγικές πρόληψης των ατυχημάτων, δηλαδή οι περιορισμοί των επισφαλών συνθηκών και οι περιορισμοί επικίνδυνων ενεργειών είναι θεσμική υποχρέωση των εργοδοτών την οποία υλοποιεί μία επιτυχημένη διοίκηση. Οι στρατηγικές/περιορισμοί αυτές/οί σχετίζονται με:

(1) Στρατηγικές/περιορισμοί ασφαλούς χώρου εργασίας. Στις στρατηγικές ασφαλούς χώρου εργασίας εμπίπτουν:

- **Οι εγκαταστάσεις.** Περιλαμβάνουν Όλα τα στοιχεία Που σχετίζονται Με τη στέρεη και ασφαλή κατασκευή μονίμων και μη εγκαταστάσεων. Για παράδειγμα: ο εξοπλισμός του γραφείου αποθηκεύεται με έναν τρόπο σταθερό, τα ράφια μπορούν να αντέξουν το βάρος των αντικειμένων που υφίστανται, το δάπεδο θα πρέπει να είναι αντιολισθητικό, οι έξοδοι πρέπει να είναι ελεύθερη χωρίς εμπόδια και οι αεραγωγοί να είναι καθαροί (Dessler, 2022: 674-676· Τζωρτζάκης, 2021: 322-323).
- **Το εργασιακό περιβάλλον.** Η διοίκηση των οργανισμών έχει υποχρέωση να αναπτύξει και να διατηρήσει ένα ασφαλές φυσικό περιβάλλον εργασίας. Στις συνθήκες ασφαλούς περιβάλλοντος συμβάλλουν: ο επαρκής φωτισμός, ο εξαερισμός, η θερμοκρασία, υγρασία, οι κραδασμοί, ή σκόνη και οτιδήποτε επηρεάζει αρνητικά την υγεία των εργαζομένων (Wayne Mondy & Martocchio, 2019: 463· Τζωρτζάκης, 2021: 322-323).
- **Εγκαταστάσεις και μηχανές της επιχείρησης.** Κρίνεται απαραίτητο και επιβάλλεται από την κείμενη νομοθεσία (ΠΔ 57/2010) Ο έλεγχος των μηχανών και των εγκαταστάσεων στον εργασιακό χώρο.
- **Υλικά.** Τα υλικά που χρησιμοποιούνται στους οργανισμούς πρέπει να είναι τα ενδεικνυόμενα από το νόμο 2850/2010, Προκειμένου να μην εκτίθεται το προσωπικό σε τοξικές και καρκινογόνες ουσίες.

(2) Στρατηγικές/περιορισμοί ασφαλούς προσωπικού. Η προσπάθεια αλλαγής του τρόπου συμπεριφοράς των εργαζομένων δεν μπορεί να γίνει αυτόματα σε

έναν οργανισμό. Απαιτείται προετοιμασία και ανάπτυξη των ατόμων του οργανισμού προκειμένου να αναπτυχθεί στο μέγιστο βαθμό η βελτίωση της αυτογνωσίας και η ενθάρρυνση της συνεισφοράς και της συμμετοχής των ίδιων των εργαζομένων. Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλλουν:

➤ ***Η ανάπτυξη προγραμμάτων για την ασφάλεια-κατάρτιση προσωπικού.***

Τα προγράμματα για την ασφάλεια συμβάλλουν τα μέγιστα στην πρόληψη των εργατικών ατυχημάτων. Τα προγράμματα αυτά είναι απαραίτητα όχι μόνο στους μεγάλους οργανισμούς αλλά και στους μικρούς. Οι βασικότεροι λόγοι που η διοίκηση ενός οργανισμού θα πρέπει να αναπτύξει προγράμματα ασφάλειας σχετίζονται με: α) Την προσωπική απώλεια, όπως ο πόνος και η ψυχική οδύνη για κάθε τραυματία είναι δυσάρεστη κατάσταση, β) την οικονομική ζημία για τραυματίες εργαζόμενους, γ) την απώλεια παραγωγικότητας, δ) το οικονομικό κόστος αφού θα απαιτηθεί αποζημίωση των εργαζομένων και πιθανότητα επιβολής προστίμου στην επιχείρηση και ε) την κοινωνική ευθύνη της επιχείρησης και των διοικητικών στελεχών απέναντι στην υγεία και στην ασφάλεια των εργαζομένων (Wayne Mondy & Martocchio, 2019: 464).

➤ ***Η ενθάρρυνση*** των ιδιωτών εργαζομένων να συμμετέχουν στη διαδικασία και στο περιεχόμενο των προγραμμάτων για την ασφάλειά τους.

➤ ***Τη στοχοποίηση*** τύπων μη ασφαλούς συμπεριφοράς για να είναι εμφανής στους εργαζόμενους.

➤ ***Η ανατροφοδοτική διαδικασία*** και η ανάλυση των δεδομένων επιφέρουν βελτιώσεις στη συμπεριφορά του προσωπικού.

➤ ***Η υποστήριξη, η ενδυνάμωση*** του προσωπικού από τα διοικητικά στελέχη και η δέσμευση όλων, διοικητικών και μη, στην επιτυχία των προγραμμάτων (Τζωρτζάκης, 2021: 326-7).

(3) Στρατηγικές πρόληψης και ελέγχου της βίας. Η βία στην εργασία εκδηλώνεται με άσκηση σωματικής βίας ή με άσκηση ψυχολογικής βίας. Η σωματική βία Συνιστάται σε σωματικές βλάβες όπως εκδορές μώλωπες κατάγματα κ.λπ., σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να επιφέρει και μόνιμες σωματικές βλάβες, δηλαδή αναπηρίες. Παραδείγματα σωματικής βίας έχουμε, μεταξύ άλλων, στις περιπτώσεις ληστειών, σε πρατήρια καυσίμων ειδικά στα εφημερεύοντα και σε καταστήματα που έχουν υλικά αξίας, όπως για

παράδειγμα τα χρυσοχοεία. Η ψυχολογική βία μπορεί να έχει τις πηγές της στην έντονη ποίηση από την επιχείρηση προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της (Τζωρτζάκης, 2021: 336-7).

Επίσης, ένα σημαντικό ζήτημα στους οργανισμούς του ιδιωτικού τομέα αλλά και του δημοσίου αποτελεί η **σεξουαλική παρενόχληση (sexual harassment)**. Ως σεξουαλική παρενόχληση εννοείται οποιαδήποτε ανεπιθύμητη ενέργεια ή δραστηριότητα σεξουαλικής φύσης που επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα την απασχόληση, την απόδοση ή το εργασιακό περιβάλλον του ατόμου (Robbins και συν. 2017: 249). Η σεξουαλική παρενόχληση αλλά και οποιαδήποτε ενεργή που δημιουργούν εχθρικό περιβάλλον στον οργανισμό λειτουργούν ανασχετικά στην εργασιακή ικανοποίηση και αφοσίωση των ατόμων. Επικουρικά των παραπάνω λειτουργούν τα **προγράμματα παροχής βοήθειας σε εργαζόμενους/ες (employee assistance programs)**, τα οποία στοχεύουν στην προσφορά βοήθειας στους/στις εργαζόμενους/ες προκειμένου να αντιμετωπίσουν οι ίδιοι/ες προσωπικά αρχή και προβλήματα (Schermerhorn, 2012: 383).

Στο σημείο αυτό μπορεί να τονιστεί ο βασικός ρόλος των θεωριών για την παρακίνηση. Συγκεκριμένα, ιεράρχηση των αναγκών του Maslow εμπεριέχει στις χαμηλότερες ανάγκες χαρακτηριστικά όπως: φυσική άνεση στην εργασία, διαλείμματα ανάπαυσης και αναζωογόνησης, ασφάλιση εργασιακές συνθήκες, φιλικούς συναδέλφους και εργασιακή ασφάλεια. Στο ίδιο περίπου μήκος κύματος και οι παράγοντες υγιεινής του Herzberg, οι οποίοι αναφέρονται στο εργασιακό περιβάλλον, όπως: οι εργασιακές συνθήκες, οι διαπροσωπικές σχέσεις και οι πολιτικές του οργανισμού. Όλα αυτά συμβάλλουν στην καλλιέργεια ενός θετικού κλίματος που είναι ευνοϊκό στον ψυχικό κόσμο του εργαζομένου και συμβάλλει στην ενθάρρυνσή του (Ράπτης, 2006).

Στενά συνδεδεμένο με τις διαθέσεις και τα συναισθήματα, την συμπεριφορά, την εργασιακή απόδοση και την υγεία των εργαζομένων, είναι το άγχος (stress). Το άγχος είναι μια ένταση που βιώνουν τα άτομα που αντιμετωπίζουν ασυνήθιστα υψηλές απαιτήσεις, αυστηρούς περιορισμούς ή σημαντικές ευκαιρίες. Σε έρευνά τους, οι Fishbein και Ajzen (στο

Schermerhorn, 2012: 412), αναφέρουν πως περίπου το 34% των εργαζομένων βίωνα έντονες αγχωτικές καταστάσεις. Οι πολλές ώρες εργασίας, τα υπερβολικά ηλεκτρονικά μηνύματα, οι δύσκολες σχέσεις με τη διοίκηση ή τους συναδέλφους και οι συγκρούσεις ρόλων ήταν, σύμφωνα με τα ευρήματα, οι κυριότερες στρεσογόνες πηγές. Άλγεβρα εργασιακό άγχος δημιουργεί νευρική κατάθλιψη, καρδιαγγειακές παθήσεις, πονοκεφάλους και ατυχήματα. Η έρευνα των Parker-Pope το 2010 (στο Dessler, 2022: 687), έδειξε ότι το νοσηλευτικό προσωπικό που εργάζεται κάτω από υπερβολική ποίηση, διατρέχει διπλάσιο κίνδυνο εμφράγματος.

Στο Τζωρτζάκης (2021: 338-9) γίνεται αναφορά στρατηγικές πρόληψης και ελέγχου βίας. Συγκεκριμένα αναφέρεται της υποχρέωσης του προσωπικού αλλά και του οργανισμού αναφορικά με την πρόληψη και τον έλεγχο βίας. Οι στρατηγικές αυτές, μεταξύ άλλων, αναφέρονται:

- Τι θα πρέπει να κάνει το προσωπικό σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης.
- Στην εκπαίδευση που θα πρέπει να έχει το προσωπικό για να αντιμετωπίσει τη βία.
- Στη μέριμνα της διοίκησης για την πρόσβαση του προσωπικού σε ασφαλές μέρος εάν απαιτηθεί.
- Στον έλεγχο περιβαλλοντικών εργασιακών παραγόντων όπως: ο φωτισμός, η παρακολούθηση των σημείων υψηλών κινδύνων με κάμερες, προστατευτικά χωρίσματα, τα ατομικά συστήματα συναγερμού, η τοποθέτηση πινακίδων που επισημαίνουν την υποχρεωτικότητα και την επικινδυνότητα κ.λπ.

Επιλογικά, όπως εμφατικά τονίζει ο Dessler (2022: 691-92), θα πρέπει να ενισχυθούν τα μέτρα προστασίας, να βελτιωθούν οι έλεγχοι προσωπικού και να εφαρμοστεί μια πολιτική μηδενικής ανοχής απέναντι στη βία στον εργασιακό χώρο.

(4) Εργονομία του εργασιακού χώρου. Η εργονομία είναι μια σημαντική διάσταση της υγείας και ασφάλειας στον εργασιακό χώρο. Ένας σωστός εργονομικός σχεδιασμός, σύμφωνα με τον Τζωρτζάκη (2021: 330-31) λαμβάνει υπόψη του τις παρακάτω διαστάσεις:

- **Την όραση.** Η καλή όραση λειτουργεί αποτρεπτικά στη δημιουργία ατυχημάτων, αφού το άτομο μπορεί να εργαστεί χωρίς κόπωση, η οποία είναι επιβαρυντικός παράγοντας. Αν το μεταφέρουμε στον χώρο μιας σχολικής τάξης, γίνεται κατανοητή η ανάγκη αρκετού φωτισμού τόσο για το σύνολο των μαθητών/τριών όσο και για τους/τις εκπαιδευτικούς.
- **Την στάση του σώματος.** Η κακή στάση του σώματος, εκτός από την κούραση μπορεί να επιφέρει μόνιμες βλάβες στον οργανισμό.
- **Τη διευθέτηση χώρου εργασίας.** όπως ειπώθηκε παραπάνω, οι χώροι στο εργασιακό περιβάλλον θα πρέπει να είναι σχεδιασμένοι με τρόπο που να διευκολύνει τους/τις εργαζόμενους/ες, να μην υπάρχουν εμπόδια και να είναι ελεύθεροι οι είσοδοι και οι έξοδοι.
- **Την άνεση.** Η έννοια άνεση αναφέρεται στους περιβαλλοντικούς παράγοντες, όπως: στο φως, στην καθαριότητα, στη θερμοκρασία, στον εξαερισμό και στην υγρασία.
- **Τον ρυθμό εργασίας.** Ο ρυθμός της εργασίας θα πρέπει να ακολουθεί ένα μέτριο ρυθμό, να μην είναι ούτε πολύ αργός/χαλαρός, αλλά και ούτε έντονος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΣΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ

2.1 Εισαγωγή

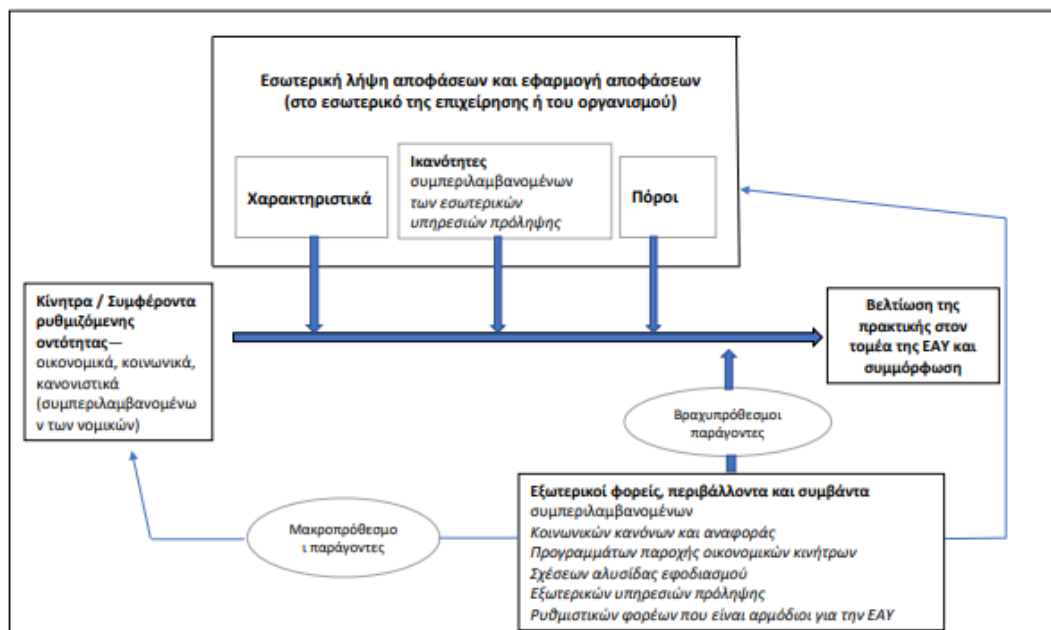
Η ποιότητα, η υγεία και η ασφάλεια εξαρτώνται από την καλλιέργεια θετικής νοοτροπίας στους/στις μαθητές/τριες και στους/στις εκπαιδευτικούς (Everard, Morris & Wilson, 2004: 193). Οι Ράπτης και Σαμιωτάκη (στο Ράπτης, Μουσένα & Κουρουτσίδου, 2021) τονίζουν συγκεκριμένα πως:

Το αίσθημα της ασφάλειας στα πλαίσια οποιουδήποτε οργανισμού, συμπεριλαμβανομένου και εκείνου που αφορά μια σχολική μονάδα, αποτελεί μια πολύ σημαντική παράμετρο, αναφορικά με την ομαλή πορεία της λειτουργίας του. Παράλληλα, η παροχή ασφάλειας του οργανισμού μπορεί να αποτελέσει ένα πολύ σημαντικό και αποτελεσματικό κίνητρο, μέσω του οποίου θα είναι εφικτή η ύπαρξη περισσότερων προσπαθειών εκ μέρους όλων των εμπλεκόμενων μερών που αποτελούν μέλη του οργανισμού και που καλούνται να συνεργαστούν, προκειμένου να επιτευχθεί η αποστολή του. Την ίδια στιγμή, τα παραπάνω είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την ηγεσία του οργανισμού. Ειδικά για την εκπαίδευση, ο/η διευθυντής/τρια μιας σχολικής μονάδας, καθώς και ο σύλλογος των διδασκόντων μπορούν να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο, ως προς την διαδικασία της προώθησης της φυσικής και συναισθηματικής ασφάλειας όλων (σ. 131).

Από την παραπάνω τοποθέτηση γίνεται κατανοητός ο διττός σκοπός του εκπαιδευτικού οργανισμού, και κατά συνέπεια των διευθυντών/τριών σχολικών μονάδων και των συλλογικών οργάνων: α) η μόρφωση και η διαμόρφωση των αυριανών πολιτών και β) η σωματική και ψυχική υγεία και ασφάλεια των μαθητών/τριών. Στη δεύτερη περίπτωση εμπεριέχονται όχι μόνο οι μαθητές/τριες, αλλά το σύνολο του εκπαιδευτικού και του βοηθητικού προσωπικού.

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (European Agency for Safety and Health at Work--EU-OSHA), αξιοποιώντας το «ολιστικό μοντέλο συμμόρφωσης» των Parker και Nielsen, τονίζει τη συνεισφορά του προς την ουσιαστική συμμόρφωση του οργανισμού στους κανονισμούς EAY.

Σχήμα 1: το ολιστικό μοντέλο συμμόρφωσης των Parker και Nielsen

Πηγή: Ολιστικό μοντέλο συμμόρφωσης των Parker και Nielsen, στο: Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία. *Βελτίωση της συμμόρφωσης προς τους κανονισμούς για την επαγγελματική ασφάλεια και υγεία: σφαιρική ανασκόπηση.* 2021: 6.

Η παρούσα εργασία, δεν θα εστιαστεί σε λεπτομέρειες κανονισμών και οδηγιών που αφορούν διάφορες όψεις της σχολικής ζωής, αντίθετα θα εστιάσει σε ένα γενικό πλαίσιο ασφάλειας και υγείας στο σχολικό χώρο αναλύοντας τις διαστάσεις της (Ράπτης και Σαμιωτάκη, 2021: 138· Everard, Morris & Wilson, 2004: 201-2). Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά οι διαστάσεις υγείας και ασφάλειας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

2.2 Διαστάσεις υγείας και ασφάλειας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς

Όπως στους οργανισμούς, δημόσιους και ιδιωτικούς, έτσι και στην περίπτωση των σχολικών μονάδων, ένα ασφαλές πλαίσιο μάθησης αποτελεί εγγύηση για την επίτευξη της αποστολής του. σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Ράπτης & Σαμιωτάκη, 2021· Hammond, 2020) η ασφάλεια διακρίνεται σε 4 διαστάσεις:

- (1) **Κανονισμούς και κανόνες.** Η πρώτη διάσταση εμπεριέχει το θεσμικό πλαίσιο, τους κανόνες και τους κανονισμούς που διέπουν την υγεία και την ασφάλεια μέσα στον εκπληκτικό χώρο.
- (2) **Φυσική ασφάλεια.** η φυσική ασφάλεια σχετίζεται με την προστασία των μαθητών/τριών και ενηλίκων από σωματικούς κινδύνους μέσα στο σχολικό περιβάλλον.
- (3) **Κοινωνική και συναισθηματική ασφάλεια.** αναφέρεται στην προάσπιση της ψυχικής υγείας των εμπλεκόμενων στην εκπαίδευση, όπως για παράδειγμα ο σχολικός εκφοβισμός, η συναισθηματική υποστήριξη, η αποδοχή της διαφορετικότητας, το άγχος κ.λπ.
- (4) **Ψηφιακή ασφάλεια.** Αναφέρεται στη δημιουργία ενός ασφαλούς ψηφιακού περιβάλλοντος κυρίως για τα παιδιά.

Οι παραπάνω διαστάσεις ακολουθούν την προσέγγιση των ολιστικών συστημάτων εκπαίδευσης (The Whole Child Approach), τα οποία αναφέρονται και συμβάλλουν στην προώθηση της υγείας, της ασφάλειας, της ενεργού εμπλοκής στη μάθηση, στην υποστήριξη και στις μαθησιακές προκλήσεις (The Whole Child is: healthy, safe, engaged, supported, challenged). Συμπερασματικά, η υγεία και η ασφάλεια των εμπλεκόμενων στην εκπαίδευση, και ειδικότερα των μαθητών/τριών, είναι ευθύνη κεντρικών και περιφερειακών οργάνων χάραξης και εφαρμογής κατάλληλων πολιτικών (Ράπτης & Σαμιωτάκη, 2021: 138).

Παρόμοια, οι Everard, Morris & Wilson (2004: 201-2) προτείνουν ένα γενικό πλαίσιο ασφάλειας και υγείας το οποίο εμπεριέχει τους παρακάτω άξονες:

- (1) Κοινοποίηση του κανονισμού ασφαλείας
- (2) Εκπαίδευση μαθητών και εκπαιδευτικών
- (3) Συνεργασία με εκπροσώπους ασφαλείας
- (4) Κατανομή αρμοδιοτήτων ασφαλείας
- (5) Εντοπισμός και μελέτη κινδύνων.
- (6) Διαδικασίες εκτάκτου ανάγκης.

Όπως και στο πρώτο κεφάλαιο, έτσι και στην περίπτωση των σχολικών μονάδων, η επιμόρφωση/εκπαίδευση των εμπλεκόμενων στην εκπαίδευση αποτελεί βασικό άξονα για την πρόληψη και διαχείριση της ασφάλειας και υγείας στο σχολικό περιβάλλον. Κοινός τόπος αποτελούν, τόσο στον ιδιωτικό τομέα των επιχειρήσεων,

όσο και στην εκπαίδευση, η ενημέρωση για το θεσμικό πλαίσιο της υγείας και ασφάλειας, η διαχείριση από τη διοίκηση με ποιοτικά χαρακτηριστικά που θα αναλυθούν παρακάτω και ο εντοπισμός και η διαχείριση επικίνδυνων καταστάσεων και εκτάκτων αναγκών. Στη συνέχεια θα αναπτύξει η εργασία κάθε έναν από τους παραπάνω άξονες, στα πλαίσια εφαρμογής αυτών στις σχολικές μονάδες.

2.2.1 Θεσμικά μέτρα, κανονισμοί ασφαλείας και σχολική διοίκηση

Όπως αναφέρθηκε, ένας από τους βασικούς ρόλους του σχολείου είναι η διασφάλιση της υγείας και της ασφάλειας των μαθητών/τριών και όλων των εμπλεκομένων στη σχολική μονάδα. Το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (Υ,ΠΑΙ.Θ.) με την έναρξη κάθε σχολικού έτους εκδίδει εγκύκλιο, η οποία εμπεριέχει, μεταξύ άλλων, οδηγίες για την υγεία και ασφάλεια των μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών. Συγκεκριμένα, με υπουργική απόφαση στις 8 Σεπτεμβρίου 2022 (Φ7/109171/δ1) .

Στη συγκεκριμένη εγκύκλιο γίνεται αναφορά στην κείμενη νομοθεσία για την επιτήρηση μαθητών/τριών, την εφημερία και τα διαλείμματα. Αναλυτικότερα, αναφέρει πως στ καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των εκπαιδευτικών είναι και η *ανάληψη καθηκόντων εφημερίας, όπου οι εκπαιδευτικοί έχουν την ευθύνη της επιτήρησης και της προστασίας των μαθητών και επιμελούνται την καθαριότητα των σχολικών χώρων και ότι άλλο σχετίζεται με την υγιεινή και την ασφάλειά τους* [18 του άρθρου 36 της με αριθ. Φ.353.1/324/105657/Δ1/8-10-2002, (Β' 1340) Υ.Α.].

Με σχετική εγκύκλιο του Υ.ΠΑΙ.Θ. απαγορεύει από τους/τις μαθητές/τριες να έχουν στην κατοχή τους κινητά τηλέφωνα εντός του σχολικού χώρου (Φ. 25/103373/δ1/22-6-2018).

Στο ίδιο άρθρο, παράγραφος 19, επισημαίνει ότι οι εκπαιδευτικοί είναι υπεύθυνοι και για την επιτήρηση των μαθητών μέσα στην τάξη, με την επισήμανση ότι εισέρχονται στην αίθουσα ταυτόχρονα μαζί τους και εξέρχονται από αυτή αφού αποχωρήσουν όλοι/ες οι μαθητές/τριες.

Με οδηγία του Υ.ΠΑΙ.Θ., η σχολική μονάδα υποχρεούται στο πρώτο δεκαπενθήμερο του Σεπτεμβρη να επικαιροποιήσει το «Σχέδιο Μνημονίου Ενεργειών για τη Διαχείριση του Σεισμικού Κινδύνου στη σχολική μονάδα» καθώς και τον

«Εσωτερικό Κανονισμό σχολικής Μονάδας (ως Δημόσιο Ανεξάρτητο Ίδρυμα-ΔΑΙ) και Μνημόνιο Ενεργειών για τη διαχείριση πυρκαγιών, ακραίων καιρικών φαινομένων, τεχνολογικών καταστροφών και Χημικών, Βιολογικών, Ραδιενεργών και Πυρηνικών (Χ.Β.Ρ.Π.) περιστατικών».

Αυτό σημαίνει πως η σχολική μονάδα, μέσω των οργάνων διοίκησης (Διευθυντής/τρια, Υποδιευθυντής/τρια και Σύλλογος Διδασκόντων) θα πρέπει να προβούν: α) στην επικαιροποίηση των παραπάνω μνημονίων λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές οδηγίες του Ο.Α.Σ.Π. και β) τον προγραμματισμό και υλοποίηση απαραίτητων ασκήσεων ετοιμότητας, προκειμένου σ αυτές τις περιπτώσεις οι οποίες απαιτούν γρήγορες αποφάσεις και αντιμετώπιση, να γνωρίζει το προσωπικό και οι μαθητές/τριες τι πρέπει να κάνουν (Ο.Α.Σ.Π., 2018).

Ανάλογες οδηγίες δίνονται από το Υ.ΠΑΙ.Θ. Και για άλλες διάφορες δράσεις της σχολικής ζωής, όπως: οι διδακτικές επισκέψεις, οι εκδρομές και διάφορες ενδοσχολικές εκδηλώσεις.

Οι οδηγίες και οι εγκύκλιοι έχουνε ετήσια περιοδικότητα, αν και πολλές φορές λόγω έκτακτων γεγονότων (Covid-19, έκτακτες καιρικές συνθήκες) εκδίδονται περιστασιακά για πρόληψη ή αντιμετώπιση της ασφάλειας και της υγείας των εμπλεκομένων στην εκπαίδευση.

Ένας συνοπτικός κατάλογος των παραπάνω σχεδίων εκτάκτων αναγκών, εμπεριέχει τις παρακάτω θεματικές³:

- Διαχείριση Σεισμικού Κινδύνου
- Διαχείριση Πυρκαγιών
- Διαχείριση Πλημμυρών
- Διαχείριση έντονων καιρικών φαινομένων
 - Θυελλωδών ανέμων
 - Καταιγίδων
 - Χαλαζοπτώσεων
 - Χιονοπτώσεων/Χαμηλών θερμοκρασιών
 - Παγετών

³ On line διαθέσιμο στο: <https://grafis.sch.gr/index.php/s/edL86R6r4yp9TCA>, προσπελάστηκε 3 Δεκεμβρίου 2022.

- Υψηλών θερμοκρασιών (καύσωνες)
- Κατολισθήσεων/καθιζήσεων
- Διαχείριση τεχνολογικών ατυχημάτων
- Διαχείριση *Χημικών, Βιολογικών, Ραδιενεργών και Πυρηνικών συμβάντων*

Η πλημμύρησε αποτελούν τη δεύτερη πιο συχνή φυσική καταστροφή μετά τις πυρκαγιές. έχουν το χαρακτηριστικό να εμφανίζονται σε μικρό χρονικό διάστημα, να δημιουργείτε ταχεία ύψωση νερού και να προκαλέσει καταστροφές σε κτίρια σε γέφυρες σε αυτοκίνητα κ.λπ.

Η παρακάτω εικόνα δείχνει το νηπιαγωγείο της Σύμης μετά την ξαφνική πλημμύρα της 13^{ης} Νοεμβρίου 2017.

Πηγή: On line διαθέσιμο στο <https://www.rodiki.gr/article/378723/agwnas-dromoygia-na-leitoyrghsei-to-nhpiagwgeio-ths-symhs>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

2.2.2 Εκπαίδευση/επιμόρφωση μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών

Όπως ειπώθηκε στο πρώτο κεφάλαιο, η ανάπτυξη προγραμμάτων για την υγεία και ασφάλεια του εκπαιδευτικού προσωπικού και των μαθητών/τριών συμβάλλουν σημαντικά στην κατεύθυνση αυτή. Μερικά από βασικά ερωτήματα που τίθενται στο σημείο αυτό είναι;

- Γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί για τα σχέδια ασφαλείας;

- Γνωρίζουν οι μαθητές/τριες για τα σχέδια ασφαλείας;
- Γνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/τριες να εφαρμόζουν τα σχέδια ασφαλείας;
- Έχουν επιμορφωθεί εκπαιδευτικοί στην παροχή πρώτων βοηθειών;
- Υπάρχει έντυπο υλικό που ενημερώνει όλους/ες τους/τις εμπλεκόμενους/ες για τα σχέδια εκτάκτων αναγκών;
- Είναι αναρτημένα σε εμφανή σημεία τα σχέδια εκτάκτων αναγκών;

Γίνεται κατανοητό πώς η διαδικασία της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, των μαθητών/τριών και του υποστηρικτικού δυναμικού, είναι κομβικής σημασίας για την πρόληψη και την αντιμετώπιση επικίνδυνων συμβάντων (Everard και συν. (2004: 202).

Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών και των μαθητών/τριών μπορεί να γίνει είτε από εκπαιδευτικό του σχολείου, είτε από εξωτερικό φορέα, κατόπιν πρόσκλησης (Φώκιαλη & Ράπτης, 2008).

Ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία (E.O.A.Y.E), αναφερόμενος στην προαγωγή της εκπαίδευσης σε θέματα Επαγγελματικής Ασφάλειας και Υγείας (E.A.Y.), τονίζει εμφατικά τον προγραμματισμό και εφαρμογή δράσεων στον τομέα αυτόν μέσα στα προγράμματα σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ένα αναλυτικό περιεχόμενο των δράσεων, σύμφωνα με τον οργανισμό E.O.A.Y.E. περιλαμβάνει⁴:

- Νομικές απαιτήσεις,
- Προγράμματα σπουδών επιλογής,
- Κατευθυντήριες γραμμές και μέσα για τη στήριξη των νομικών απαιτήσεων και των προγραμμάτων σπουδών επιλογής,
- Επίσημες συστάσεις,
- Εθνική καθοδήγηση και μέσα σε περίπτωση που δεν έχουν οριστεί προγράμματα σπουδών,
- Εκστρατείες προώθησης για τη στήριξη όσων αναφέρθηκαν,
- Προσεγγίσεις αναφορικά με την ασφάλεια και την υγεία στα σχολεία.

⁴ On line διαθέσιμο στο: <https://osha.europa.eu/en/publications/factsheet-82-osh-school-curriculum-member-state-activities-summary>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

Η έκθεση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία αναφέρει για παράδειγμα, πώς στη Σουηδία ακολουθούν ολοκληρωμένης (ολιστικές) προσεγγίσεις, συνδέοντας την αγωγή πρόληψης του κινδύνου με ένα ασφαλές περιβάλλον εκμάθησης για εκπαιδευτικούς και μαθητές/τριες και για την υγεία του/της μαθητή/τριας στο σχολείο.

Η έκθεση τονίζει με έμφαση την ανάγκη προετοιμασίας των ίδιων των εκπαιδευτικών μέσω προγραμμάτων κατάρτισης. Συγκεκριμένα αναφέρει:

Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών στο θέμα της παράδοσης στους μαθητές της αγωγής πρόληψης του κινδύνου είναι απαραίτητη. Όταν δεν υπάρχει η εν λόγω κατάρτιση, και η αγωγή πρόληψης του κινδύνου αποτελεί απλά μία ακόμη επιλογή στο πρόγραμμα σπουδών, οι εκπαιδευτικοί πιθανότατα θα διστάζουν να διδάξουν το αντικείμενο, προτιμώντας θέματα με τα οποία ίσως νιώθουν πιο άνετα, ακόμη και αν τους έχουν παρασχεθεί αξιόλογοι πόροι. Ως εκ τούτου, η προσφορά προγραμμάτων κατάρτισης προς τους εν ενεργεία καθηγητές είναι απαραίτητη, όπως και η ενσωμάτωση της αγωγής για την ΕΑΥ και την πρόληψη του κινδύνου στο πρόγραμμα σπουδών των μαθημάτων κατάρτισης των υποψήφιων εκπαιδευτικών. Η συγκεκριμένη προετοιμασία είναι αναγκαία για τους εκπαιδευτικούς όλων των επιπέδων της εκπαίδευσης (EU-osha, 2021⁵).

2.2.3 Φυσική (σωματική) ασφάλεια των εμπλεκόμενων στη σχολική μονάδα

Η φυσική ασφάλεια σχετίζεται με την προστασία των μαθητών/τριών και ενηλίκων από σωματικούς κινδύνους μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Στο σημείο αυτό εργασία θα εστιασθεί στην αναφορά των παραγόντων που μπορούν να περιορίσουν τις επισφαλείς συνθήκες στο σχολικό χώρο. Αυτοί οι παράγοντες σχετίζονται με τις εγκαταστάσεις, τα υλικά που υπάρχουν, τα μηχανήματα που βρίσκονται στο χώρο αυτόν, με περιβαλλοντικούς παράγοντες, με την εργονομία στο χώρο και ειδικότερα με τον εξοπλισμό που υπάρχει στα γραφεία και στις αίθουσες του σχολικού χώρου (Dessler, 2022).

Το ελεγχόμενο σχολικό εργασιακό περιβάλλον θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από καθαρούς και υγιεινούς χώρους εργασίας, με επαρκή φωτισμό και αερισμό, με την κατάλληλη θερμοκρασία και υγρασία μέσα στο χώρο. Ο χώρος των διαδρομών των εισόδων και των εξόδων δεν πρέπει να εμποδίζονται από αποθηκευμένα υλικά που

⁵ On line διαθέσιμο στο: <https://osha.europa.eu/el/publications/summary-improving-compliance-occupational-safety-and-health-regulations-overarching>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

μπορούν να επιφέρουν κινδύνους είτε μέσω ανατροπής ή παραπατήματος των εμπλεκομένων στο σχολικό οργανισμό. Σε περίπτωση που υπάρχουν σκαλοπάτια θα πρέπει να επενδύονται με αντιολισθητικές επιφάνειες. Στον αύλειο χώρο, τυχόν λάκκοι, θα πρέπει να καλύπτονται ή να φυλάσσονται με διαφορετικό τρόπο. Ο εξοπλισμός των γραφείων θα πρέπει να αποθηκεύεται με σταθερό τρόπο, χωρίς να υπάρχει ο κίνδυνος ανατροπής, όπως επίσης και τα ράφια αποθήκευσης ή οι βιβλιοθήκες θα πρέπει να ασφαλιζονται στον τοίχο και να είναι ικανά να στηρίζουν το βάρος που αποθηκεύεται πάνω τους. Δεν θα πρέπει να υπάρχουν γυμνά καλώδια, ούτε στις αίθουσες, ούτε στα γραφεία των εκπαιδευτικών. Θα πρέπει να υπάρχει επαρκής αριθμός εξόδων, να επισημαίνονται εμφανώς και να είναι ελεύθερες χωρίς να εμποδίζουν την άμεση διαφυγή. Η έξοδοι έκτακτης ανάγκης μπορούν να ανοίξουν χωρίς τη χρήση κλειδιού, με φόρα από μέσα προς τα έξω (Dessler, 2022: 674-5).

Αναφορικά με την εργονομία, μια σημαντική διάσταση της υγείας και ασφάλειας στο σχολικό εργασιακό χώρο, σύμφωνα με τον Τζωρτζάκη (2021: 330), όπως επισημάνθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, θα πρέπει να προσεχθούν τα παρακάτω, αναλογικά με τις σχολικές μονάδες:

- Ο καλός φωτισμός είναι ικανή και αναγκαία συνθήκη να υπάρχει καλή όραση, η οποία με τη σειρά της λειτουργεί ανασχετικά στην πρόκληση ατυχημάτων. Οι διάδρομοι και οι αίθουσες/γραφεία των σχολείων πρέπει να διαθέτουν τον κατάλληλο φωτισμό.
- Η διευθέτηση των χώρων πρέπει να γίνεται με τέτοιο τρόπο που να διευκολύνει τους μαθητές και τις μαθήτριες, μέσα και έξω από την αίθουσα.
- Ο εξοπλισμός που χρησιμοποιείται, θα πρέπει να μην εγκυμονεί κινδύνους, ιδιαίτερα στους/στις μαθητές/τριες. Τα τραπέζια εργασίας, οι επιφάνειες εργασίας και τα καθίσματα εργασίας πρέπει να είναι κατάλληλα και να μην εγκυμονούν κινδύνους εκδορών ή στην όραση. Συγκεκριμένα, τα τραπέζια ή οι επιφάνειες εργασίας, δεν θα πρέπει να έχουν υψηλή ανακλαστικότητα, να είναι επαρκείς οι διαστάσεις τους, προκειμένου να έχουν την ευχέρεια μαθητές/τριες ή εκπαιδευτικοί να κινούν με άνεση τα εκπαιδευτικά εργαλεία τους (ποντίκι, υπολογιστής, βιβλία, σημειωματάρια κ.λπ.). Παρόμοια, τα καθίσματα εργασίας πρέπει να είναι σταθερά και άνετα, ρυθμιζόμενα στο ύψος των ατόμων που τα κάνουν χρήση (Τζωρτζάκης, 2021: 332).

Παρακάτω, απεικονίζονται καθίσματα και θρανία, τα οποία χρησιμοποιούνται στις δύο πρώτες βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης από τους μαθητές/τριες, ανάλογα με την ηλικία τους και τις ιδιαίτερες ανάγκες τους⁶

Εικόνα1: Ειδικό θρανίο για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Εικόνα 2: Θρανίο και καθίσματα νηπιαγωγείου.

⁶ On line διαθέσιμο στο: <https://www.ktyp.gr/eksoplismoi-sxoleion/>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022. Οι κτιριακές υποδομές έχουν αντικαταστήσει τον Οργανισμό Σχολικών Κτιρίων (Ο.Σ.Κ.) από το 2013 και είναι ο ενιαίος κατασκευαστικός φορέας του Ελληνικού κράτους για όλες τις δημόσιες κτιριακές υποδομές.

Εικόνα 3: Θρανίο δημοτικού Νο 3

Εικόνα 4: Κάθισμα δημοτικού Νο 3

Εικόνα 5: Θρανίο δημοτικού Νο 4

Εικόνα 6: Κάθισμα δημοτικού Νο 4

Εικόνα 7: Θρανίο Γυμνασίου - Λυκείου

Εικόνα 8: Κάθισμα Γυμνασίου - Λυκείου

Η εργονομία είναι η εφαρμοσμένη επιστήμη που έχει ως αντικείμενο τη βελτίωση της ανθρώπινης απόδοσης, υγείας και ευεξίας μέσω της συμβολής στο σχεδιασμό εργαλείων, μηχανών, μεθόδων και περιβάλλοντος εργασίας (Ελληνική Εταιρεία Εργονομίας, διαθέσιμο στο: <http://www.ergonomics.gr/index.php/el/2017-02-03-17-25-35>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022).

Σύμφωνα με την Κουκουλάκη (2013), τα έπιπλα του σχολείου αποτελούν μία βασική διάσταση της ασφάλειας και της υγείας των μαθητών αφού παίζουν σημαντικό ρόλο στην υιοθέτηση ορθών στάσεων. Μερικές φορές προκαλείται μόνιμη βλάβη από την κακή στάση του σώματος. Τα έπιπλα, θρανία και καρέκλες, θα πρέπει να είναι κατάλληλα για το ύψος των μαθητών και μαθητριών. σε διαφορετική περίπτωση οι μαθητές/τριες αντιμετωπίζουν σωματικούς πόνους στην πλάτη και στα πόδια. Η ίδια αναφέρει, πώς ένα άλλο σημαντικό θέμα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές/τριες, σχετίζεται με τη σχολική τους τσάντα. Σύμφωνα με έρευνες της Ελληνικής Παιδιατρικής Εταιρείας (στο Κουκουλάκη 2013: 37) οι μαθητές στην Ελλάδα μεταφέρουν το διπλάσιο βάρος από το επιτρεπόμενο.

Πηγή: on line διαθέσιμο στο: <https://scoliosisslc.com/scholiki-tsanta-megali-ypothesi/>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

Το κέντρο συντηρητικής αντιμετώπισης παθήσεων σπονδυλικής στήλης, Scoliosis-Spine Laser Center, το μέγιστο επιτρεπόμενο βάρος της σχολικής τσάντας δεν θα πρέπει να ξεπερνά το 10% του σωματικού βάρους των μαθητών/τριών.

2.3.4 Κοινωνική, συναισθηματική και ψηφιακή ασφάλεια στο σχολικό χώρο

Η κοινωνική και συναισθηματική ασφάλεια αναφέρεται στην προάσπιση της ψυχικής υγείας των εμπλεκομένων στην εκπαίδευση, ενώ η ψηφιακή ασφάλεια στη δημιουργία ενός ασφαλούς ψηφιακού περιβάλλοντος.

Το άγχος αποτελεί έναν από τους κυριότερους παράγοντες που προκαλούν επιβάρυνση στον οργανισμό των ατόμων. Το **άγχος (stress)** είναι η αντίδραση νευρικότητας που εκδηλώνουν τα άτομα όταν βρίσκονται αντιμέτωπα με έντονες

απαιτήσεις, περιορισμούς ή ευκαιρίες (Robbins και συν., 2017: 275). Τα συμπτώματα του άγχους μπορεί να είναι:

- **Σωματικά.** Στα σωματικά (φυσικά) συμπτώματα παρατηρούμε αλλαγές στον μεταβολισμό, αυξημένη αρτηριακή πίεση, αυξημένοι καρδιακοί παλμοί και αυξημένος ρυθμός αναπνοής, συχνούς πονοκεφάλους και πιθανότητα καρδιακών προσβολών.
- **Συμπεριφορικά.** Το άγχος έχει επιπτώσεις στη συμπεριφορά του ατόμου, τόσο για τον εαυτό του όσο και για το χώρο που εργάζεται ή βρίσκεται. παρουσιάζονται αλλαγές στην παραγωγικότητα, το άτομο (εκπαιδευτικός ή μαθητής/τρια) παρουσιάζει συχνές απουσίες από το χώρο εργασίας, αλλαγές στις διατροφικές συνήθειες, διαταραχές στον ύπνο, νευρικές κινήσεις, γρήγορη ομιλία και ίσως το άτομο να αρχίσει την κατανάλωση οινοπνευματωδών ποτών, καπνίσματος ή ουσιών.
- **Ψυχολογικά.** Στα ψυχολογικά συμπτώματα του άγχους εμπεριέχονται: η εργασιακή δυσαρέσκεια, η ένταση, η νευρικότητα, η ευερεθιστότητα, η άνοια και η αναβλητικότητα (Robbins και συν., 2017: 276).

Οι παράγοντες που προκαλούν άγχος αποκαλούνται **αγχολόγοι (στρεσογόνοι-stressors)** παράγοντες και σχετίζονται με παράγοντες ατομικής φύσης ή εργασιακής φύσης (Robbins, 2017· Schermerhorn, 2012. Στους παράγοντες εργασιακής φύσης συναντάμε:

- **Παράγοντες σε επίπεδο καθηκόντων και εργασιακού περιβάλλοντος.** Στην περίπτωση αυτή ανήκουν: α) οι συνθήκες εργασίας, όπως η θερμοκρασία, ο φωτισμός, ο θόρυβος, β) Βιολογικοί παράγοντες, όπως μια ενδημική γρίπη ή για παράδειγμα η πανδημία Covid-19, γ) ο χώρος εργασίας, για παράδειγμα μικρές αίθουσες με πολλά άτομα, απουσία γραφείων για τους εκπαιδευτικούς κ.λπ.
- **παράγοντες που σχετίζονται με το ρολό των ατόμων.** στην περίπτωση αυτή έχουμε: α) τις συγκρούσεις ρόλων, δηλαδή οι προσδοκίες που δύσκολα ικανοποιούνται ή συμβιβάζονται, β) υπερφόρτωση ρόλου, όταν μια εργασία απαιτεί περισσότερο χρόνο από τον διαθέσιμο που έχουμε. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αντιμετώπιση της πανδημίας ή οποία υπέφερε υπερβολικό άγχος στους/στις διευθυντές/τριες σχολικών μονάδων

και γ) η αμφισημία ρόλου, όπου οι προσδοκίες αναφορικά με το ρολό δεν έχουν γίνει κατανοητές. δεν είναι λίγες φορές όπου οι εγκύκλιοι του υπουργείου προκαλούν άγχος στη διοίκηση του σχολείου λόγω των έντονων αμφισημιών που περιέχουν.

- **Η δομή του οργανισμού, διαπροσωπικές σχέσεις και η σχολική ηγεσία.** Ο τρόπος που οργανώνεται το διοικητικό σύστημα στην Ελλάδα προκαλεί άγχος λόγω των υπερβολικών σε αριθμό νόμων. Ο τρόπος εργασιακής συμπεριφοράς (ηγεσίας) των διευθυντών/τριών να προκαλέσουν άγχος. Το σχολικό κλίμα παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη μιας θετικής ατμόσφαιρας (Mousena & Raptis, 2020·Ράπτης & Ψαράς, 2015)

Στους παράγοντες ατομικής φύσης συναντάμε:

- **Τα προσωπικά προβλήματα.** Τα προβλήματα μέσα στην οικογένεια όπως: η κακή διαπροσωπική επικοινωνία, τα οικονομικά προβλήματα, τυχόν ασθένειες ή και απώλεια συγγενικού προσώπου προκαλούν άγχος. Οι οικογενειακές επιρροές, δυνητικά μπορούν να γίνουν πηγές άγχους για τα παιδιά. Παράγοντες που λειτουργούν ανασχετικά στην υγεία και ασφάλεια των παιδιών και σχετίζονται με την οικογένεια του μπορεί να είναι: α) οι κακές σχέσεις του παιδιού με τους γονείς του, β) η αντιπαλότητα με τα αδέρφια, γ) Το είδος της οικογένειας (μονογονεϊκές οικογένειες που δεν παντρεύτηκαν ποτέ), δ) η κακή διαχείριση ενός διαζυγίου, ε) η τυχόν σεξουαλική κακοποίηση των παιδιών (Berk, 2015).

Επίσης, ο σχολικός εκφοβισμός (bullying) λειτουργεί αρνητικά στην ομαλή και ασφαλή υγεία των παιδιών. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο κατά του Σχολικού Εκφοβισμού (European Antibullying Network - EAN)⁷, ο εκφοβισμός είναι *μια σύνθετη έννοια και παίρνει διάφορες μορφές, όπως η σωματική βία, η λεκτική πρόκληση και η επιθετικότητα. Γενικά, ο εκφοβισμός με χρήση σωματικής βίας φαίνεται να είναι σχετικά μειωμένος, σε αντίθεση με τον συναισθηματικό εκφοβισμό.*

Ένας συνοπτικός ορισμός για το bullying αναφέρει πως *το bullying μπορεί να θεωρηθεί ως μια επιθετική συμπεριφορά μεταξύ παιδιών ή νέων, η οποία λαμβάνει χώρα τόσο μέσα στο σχολικό περιβάλλον, όσο και έξω από αυτό, στην κοινότητα ή σε*

⁷ On line διαθέσιμο στο: https://www.antibullying.eu/dist/files/2101-01-21_EAN%20policy%20paper_GREEK_FINAL.pdf, προσπελάστηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2022.

οποιαδήποτε άλλο χώρο που δραστηριοποιούνται οι νέοι και α) έχει σκοπό να προκαλέσει δυσφορία ή βλάβη στο θύμα, β) περιλαμβάνει ανισορροπία δύναμης ή εξουσίας μεταξύ του θύτη και του θύματος και γ) εμφανίζεται και επανάληψη στην πάροδο του χρόνου⁸.

Στις μέρες μας έχει ενταθεί και το φαινόμενο του ηλεκτρονικού εκφοβισμού (Cyber Bullying) και έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις.

2.3.5 Σχολική διοίκηση και διαχείριση της Υγείας και Ασφάλειας στην εργασία.

Όπως αναφέρθηκε στην εισαγωγή υπάρχουν ορισμένες έννοιες που σχετίζονται με τη διευθυντική δικαιοδοσία και παρουσιάζονται στο σημείο αυτό. Οι έννοιες αυτές είναι: η παράβαση καθήκοντος, η παράλειψη και η αμέλεια, η βλάβη και η ζημία.

(1) Αμέλεια

Σύμφωνα με τη νομοθετική αντίληψη του Αστικού Κώδικα, «αμέλεια υπάρχει όταν δεν καταβάλλεται η επιμέλεια που απαιτείται στις συναλλαγές» (ΑΚ 330 εδ.2). Ο ορισμός αυτός καλύπτει τόσο την δικαιοπρακτική, όσο και την αδικοπρακτική ευθύνη. Η αμέλεια πληροί διπλή λειτουργία : Ως βαθμός υπαιτιότητας (εσωτερική αμέλεια) δηλώνει το ψυχικό στοιχείο της προβλέψεως και εντάσεως της προσοχής κάποιου, ενώ ως τρόπος συμπεριφοράς (εξωτερική αμέλεια), η αμέλεια θεωρείται παράνομη, όταν η συγκεκριμένη αμελής συμπεριφορά αποδοκιμάζεται από την έννομη τάξη (Κορνηλάκης, 2020).

Άρα, η αμελής συμπεριφορά ενός προσώπου εμφανίζεται με δύο μορφές: α) ο δράστης προβλέπει από την πράξη ή παράλειψή του ενδέχεται να προκύψει κάποιο παράνομο αποτέλεσμα, το οποίο δεν αποδέχεται και ελπίζει να αποφύγει. Η μορφή αυτή αμελούς συμπεριφοράς ονομάζεται ενσυνείδητη αμέλεια. Β) Ο δράστης δεν προβλέπει ότι από την πράξη ή παράλειψή του ενδέχεται να προκύψει παράνομο αποτέλεσμα, ενώ όφειλε και μπορούσε να το προβλέψει. Η μορφή αυτή αμελούς συμπεριφοράς ονομάζεται ασυνείδητη αμέλεια. Αναγκαίο όρο, λοιπόν, για την έννοια

⁸ On line διαθέσιμο στο: <https://www.slideshare.net/nicknick243/ss-16508282>, προσπελάστηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2022

της αμέλειας αποτελεί η εκ μέρους του προσώπου πρόβλεψη ή δυνατότητα πρόβλεψης, ότι από την πράξη ή παράλειψή του ενδέχεται να προκύψει κάποιο παράνομο αποτέλεσμα. Έτσι, αν η πρόβλεψη του παράνομου αποτελέσματος ήταν γενικώς αδύνατη, αμέλεια δεν υπάρχει. Η πρόβλεψη ή δυνατότητα πρόβλεψης αρκεί να υπάρχει μόνο ως προς το άμεσο (το εγγύτερο) αποτέλεσμα της πράξης ή παράλειψης και δεν είναι απαραίτητο να καλύπτει όλες τις λεπτομέρειες ή τις απώτερες συνέπειές της.

Για την κρίση, λοιπόν, ότι υφίσταται αμέλεια, είναι ανάγκη το μεν παράνομο αποτέλεσμα να έχει επέλθει, η δε αποτροπή του να ήταν δυνατή με την καταβολή της απαιτούμενης στη συγκεκριμένη περίπτωση επιμέλειας. Η αμέλεια διακρίνεται σε ελαφριά, όταν το πρόσωπο δεν επιδεικνύει την επιμέλεια, που καταβάλλει συνήθως ο μέσος επιμελής άνθρωπος, ο τυπικός εκπρόσωπος του κύκλου, στον οποίο ο δράστης ανήκει, και σε βαρεία, δηλαδή στη μη καταβολή της επιμέλειας που κάθε τρίτος θα επιδείκνυε (Γεωργιάδης, 2007).

(2) Ζημία-Βλάβη

Υπό την ευρύτερη έννοια, ως ζημία θεωρείται κάθε βλάβη («επί τα χείρω» μεταβολή) η οποία επέρχεται στα εννόμως προστατευόμενα υλικά ή άυλα αγαθά του προσώπου (Σπυριδάκης, 2018). Στην ευρεία έννοια της ζημίας υπάγεται κάθε βλάβη που προξενείται τόσο στα περιουσιακής φύσεως αγαθά (πχ φθορά ενσώματου αντικειμένου), όσο και η εις βάρος της προσωπικότητας του ζημιωθέντος εκδηλούμενη, δηλαδή που αφορά την ηθική, πνευματική, σωματική συγκρότηση τού προσώπου (πχ προσβολή υγείας, τιμής, ελευθερίας).

Στην πρώτη περίπτωση (προσβολή υλικών αγαθών προσώπου) γίνεται λόγος για περιουσιακή ζημία, όρος με τον οποίο αποδίδεται η στενότερη έννοια της ζημίας. Η περιουσιακή ζημία αντιστοιχεί στη διαφορά που προκύπτει από τη σύγκριση μεταξύ τής σημερινής περιουσιακής κατάστασης τού ζημιωθέντος και εκείνης που θα υπήρχε χωρίς το ζημιογόνο γεγονός. Συγκρίνονται, δηλαδή, δύο περιουσιακά μεγέθη, το ήδη υφιστάμενο μετά την επέλευση του ζημιογόνου γεγονότος, και το υποθετικό που θα υπήρχε, χωρίς την παρεμβολή του ζημιογόνου γεγονότος. Η προκύπτουσα διαφορά αποτελεί τη ζημία.

Η μη περιουσιακή ζημία αποδίδεται με την έννοια της ηθικής βλάβης (είδος της οποίας αποτελεί η ψυχική οδύνη), ανταποκρίνεται δε στη βλάβη που προκαλείται

στα μη περιουσιακά αγαθά τού προσώπου (πχ υγεία, τιμή, ελευθερία κλπ) και η ικανοποίησή της τείνει στην απάμβλυνση της ψυχικής δοκιμασίας, στην οποία υποβάλλεται το πρόσωπο, λόγω της προσβολής του αγαθού του ή αγαθού τρίτου (συνήθως συγγενικού του) προσώπου (Γεωργιάδης, 2007). Η διάκριση έχει σημαντική πρακτική αξία: Η **περιουσιακή ζημία** αποκαθίσταται πάντοτε, εφόσον βέβαια συντρέχουν και οι άλλες προϋποθέσεις δημιουργίας τής προς **αποζημίωση** ενοχής. Η μη περιουσιακή ζημία, δηλαδή η **ηθική βλάβη**, αποκαθίσταται με την παροχή **χρηματικής ικανοποίησης**, μόνο στις ορισμένες περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος (βλ. ΑΚ 299).

(3) Παράβαση καθήκοντος

Σύμφωνα με το αρ. 259 του Ποινικού Κώδικα, «Υπάλληλος που με πρόθεση παραβαίνει τα καθήκοντα της υπηρεσίας του με σκοπό να προσπορίσει στον εαυτό του ή σε άλλον παράνομο όφελος ή να βλάψει το κράτος ή κάποιον άλλο τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή, αν η πράξη αυτή δεν τιμωρείται με άλλη ποινική διάταξη». Το ποινικό αδίκημα του αρ.259 ΠΚ ανήκει στα υπηρεσιακά εγκλήματα, αποτελεί γνήσιο ιδιαίτερο έγκλημα, καθώς ενεργητικό υποκειμένο του μπορεί να είναι μόνο δημόσιος υπάλληλος.

Η έννοια του δημοσίου υπαλλήλου στο πεδίο του Διοικητικού Δικαίου δεν είναι εκείνη που γνωρίζει το Ποινικό Δίκαιο. Κατά το Διοικητικό Δίκαιο «δημόσιοι υπάλληλοι είναι τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία παρέχουν τις υπηρεσίες τους στο Δημόσιο Νομικό Πρόσωπο του Κράτους, διότι συνδέονται προς αυτό με μία ειδική νομική σχέση, που έχει συναφθεί προαιρετικά, συνεπάγεται ιεραρχική εξάρτηση και πειθαρχική ευθύνη και διέπεται αποκλειστικά ή εν μέρει από ειδικούς κανόνες του Διοικητικού Δικαίου». Σύμφωνα με τη διάταξη του αρ.13 στ.α' ΠΚ «υπάλληλος είναι εκείνος στον οποίο έχει ανατεθεί, έστω και προσωρινά η άσκηση υπηρεσίας δημοσίας, δημοτικής, κοινοτικής ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου». Υπό την ανωτέρω διάταξη, υπάλληλος δεν είναι μόνο αυτός που έχει την ιδιότητα αυτή κατά το διοικητικό δίκαιο, αλλά και αυτός που αναλαμβάνει ρητώς ή σιωπηρώς, είτε μονίμως είτε προσωρινώς, είτε με σύμβαση δημοσίου είτε ιδιωτικού δικαίου, υπηρεσία εμπίπτουσα στους επιδιωκόμενους από το κράτος, τους δήμους, τις κοινότητες ή άλλα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, γενικότερου ενδιαφέροντος σκοπούς και διατελεί σε σχέση εξάρτησης με αυτά ή τα εντεταλμένα με αυτά όργανα.

(4) Παράλειψη

Αρχικά, τα εγκλήματα μπορούν να διαπραχθούν τόσο με θετική, όσο και με αποθετική συμπεριφορά. Χαρακτηριστικά, στο αρ.14 παρ.2 του Ποινικού Κώδικα αναφέρεται : «Στις διατάξεις των ποινικών νόμων ο όρος «πράξη» περιλαμβάνει και τις παραλείψεις». Βάσει της διάταξης αυτής, συμπεραίνουμε ότι στην ευρεία έννοια του όρου «πράξη» στο Ποινικό Δίκαιο συμπεριλαμβάνεται τόσο η πράξη με τη στενή έννοια, δηλαδή η ενέργεια, όσο και η παράλειψη, δηλαδή η αποχή από συγκεκριμένη ενέργεια. Βέβαια, δεν καθίσταται a priori αξιόποινη η παράλειψη, αλλά πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Ειδικότερα, πρέπει να υπάρχει ανάγκη ενέργειας, γνώση τής ανάγκης ενέργειας και δυνατότητα ενέργειας (Μυλωνόπουλος, 2020)

Τα περισσότερα εγκλήματα που περιλαμβάνονται στο Ποινικό Κώδικα τελούνται με πράξη. Ωστόσο, πληθώρα εγκλημάτων μπορούν να τελεσθούν και δια παραλείψεως. Τα εγκλήματα που τελούνται με παράλειψη διακρίνονται σε γνήσια και μη γνήσια εγκλήματα παραλείψεως. Η διαφορά έγκειται στο ότι τα γνήσια εγκλήματα παραλείψεως προβλέπονται ευθέως στον ΠΚ (πχ αρ.307 ΠΚ, παράλειψη προσφοράς βοήθειας). Αντίθετα, τα μη γνήσια εγκλήματα παράλειψης προκύπτουν από τον συνδυασμό αφενός ενός εγκλήματος τελούμενου με θετική συμπεριφορά, που προβλέπεται στον ΠΚ, και αφετέρου με παράλειψη από άτομο με ιδιαίτερη νομική υποχρέωση να αποτρέψει την τέλεση του εγκλήματος, βάσει του αρ.15 ΠΚ.

Γίνεται κατανοητό πώς είναι στις υποχρεώσεις των διευθυντών/τριών σχολικών μονάδων, που απορρέουν από τα καθήκοντα της θέσης τους, Να συμβάλλουν τα μέγιστα στην υγεία και την ασφάλεια των μαθητών/τριών, των εκπαιδευτικών και του υποστηρικτικού προσωπικού.

2.3.5 Καθήκοντα διευθυντών/τριών σχολικών μονάδων αναφορικά με την υγεία και ασφάλεια του προσωπικού

Επιλογικά, θα μπορούσε να αναφερθεί πως οι διευθυντές/τριες σχολικών μονάδων, σύμφωνα με τον Everard και συν. (2004: 201-2), έχουν υπηρεσιακό και ηθικό καθήκον να συμβάλλουν στα παρακάτω:

- (1) Κοινοποίηση του κανονισμού ασφαλείας (publication of a school safety policy or policies). Έμπρακτα ερωτήματα, τα οποία και απασχόλησαν την παρούσα έρευνα, σχετίζονται με:
- Υπάρχουν κανονισμοί ασφαλείας στη σχολική μονάδα;
 - Πού βρίσκονται;
 - Πώς κοινοποιούνται;
- (2) Εκπαίδευση μαθητών και προσωπικού (training of staff and pupils). Αναφέρεται στην εφαρμογή των κανόνων ασφαλείας. Τα ρωτήματα σχετίζονται με:
- Γνωρίζουν οι μαθητές/τριες, οι εκπαιδευτικοί και το προσωπικό της σχολικής μονάδας για τα σχέδια ασφαλείας;
 - Γνωρίζουν να τα εφαρμόζουν;
 - Καταγράφονται τα ατυχήματα και αν ναι πού καταγράφονται;
 - Γίνεται επεξεργασία αυτών;
 - Γίνονται σημείο αναφοράς;
 - Τι εκπαίδευση γίνεται;
 - Υπάρχουν επιμορφώσεις για πρώτες βοήθειες;
- (3) Συνεργασία με εκπροσώπους ασφαλείας (consultation with safety representatives).
- Υπάρχει επικοινωνία με ειδικούς φορείς, όπως: δημοτική αστυνομία, ασφάλεια, τροχαία, εισαγγελέας ανηλίκων, νοσοκομείο, υποστηρικτικοί κοινωνικοί θεσμοί;
- (4) Κατανομή αρμοδιοτήτων ασφαλείας (allocation of safety responsibilities).
- Υπάρχει κατανομή αρμοδιοτήτων και ευθύνη να κατανεμηθούν με σαφήνεια στα μέλη του προσωπικού ώστε όλοι/ες να γνωρίζουν ποιος/α είναι υπεύθυνος/η για κάθε έναν τομέα. Συγκεκριμένα:
 - Υπάρχει υπεύθυνος/η για τις υποδομές του σχολείου, όπως τα γραφεία, οι αίθουσες, τα εργαστήρια, η αυλή, τα γήπεδα κ.λπ.,
 - Υπάρχει υπεύθυνος/η για τις σχολικές δραστηριότητες, όπως τα θέατρα, τα διάφορα τελετουργικά, τις εκδρομές κ.λπ.
 - Υπάρχει υπεύθυνος/η για το σχολικό εξοπλισμό. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί σε επικαλυπτόμενους τομείς όπως για παράδειγμα μια εκδρομή της θεατρικής ομάδας οι σκάλες οι διάδρομοι κ.λπ., τα οποία γίνονται χρήση για πολλές δράσεις. Γίνεται σαφές πως όλες αυτές οι

ευθύνες πρέπει να εξακτινωθούν σε διάφορα πρόσωπα μέσα στη σχολική μονάδα.

(5) Εντοπισμός και μελέτη κινδύνων (hazard-spotting and risk analysis). Ο εντοπισμός των κινδύνων μπορεί να γίνει από τους υπεύθυνους του κάθε τομέα ή της κάθε δραστηριότητας και κυρίως προδραστικά δηλαδή πριν γίνει ένα αρνητικό συμβάν. Οι κίνδυνοι μπορεί να είναι: α) φυσικοί: γυμνά ή σκόρπια καλώδια, ολισθηρά δάπεδα, αιχμηρά αντικείμενα, κοπτικά εργαλεία, χαλασμένες καρέκλες, σκόρπια αντικείμενα, διαλυτικά, ο φωτισμός, η θέρμανση, η ακτινοβολία και η υγρασία. κ.λπ. β) συμπεριφοράς: υπερκινητικότητα παιδιών, κλοπές. Το μέγεθος του κινδύνου είναι αποτέλεσμα δύο παραγόντων:

- της πιθανότητας να συμβεί κάποιο ατύχημα και,
- της ενδεχόμενης σοβαρότητας του ατυχήματος.

(6) Διαδικασίες εκτάκτου ανάγκης (emergency procedures). Αυτές συμπεριλαμβάνουν:

- Διαδικασία συναγερμού
- εκκένωση του κτιρίου και αναφορά σε καθορισμένο σημείο
- χρήση εξοπλισμού επειγόντων περιστατικών
- πρώτες βοήθειες σε περίπτωση ατυχημάτων
- ειδοποίηση υπηρεσιών επειγόντων περιστατικών
- έλεγχος της σκηνής του ατυχήματος

(7) Επιπρόσθετα γίνεται αναφορά και στον έλεγχο ανθυγιεινών ουσιών (Dessler, 2022: 683-695), οι οποίες μπορεί να βρίσκονται ή και να χρησιμοποιούνται στη σχολική μονάδα. Τα σχετικά ερωτήματα που αναφέρονται είναι:

- Ποιες ουσίες υπάρχουν και σε ποια μορφή;
- Ποιες οι ανεπιθύμητες επιδράσεις;
- Που τις χρησιμοποιούμε και πώς;
- Ποιες βλαβερές ουσίες αναδίδονται;
- Ποιος είναι πιθανό να προσβληθεί σε ποιο βαθμό, πόσο και κάτω από ποιες συνθήκες;
- Πόσο πιθανή είναι η έκθεση;
- Ποια μέτρα πρέπει να πάρουμε για τον έλεγχο ανθυγιεινών ουσιών;

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΕΡΕΥΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

3.1 Σημαντικότητα και πρωτοτυπία του θέματος

Η υγεία και η ασφάλεια στα σχολεία αποτελεί μια βασική διάσταση της σχολικής ζωής. Συνήθως το ενδιαφέρον εστιάζεται στο παιδαγωγικό και διδακτικό κομμάτι. πρώτιστο όμως μέλημα του κοινωνικού αυτού οργανισμού είναι υγεία και ασφάλεια των μαθητών/τριών και εκπαιδευτικών. Το υπουργείο παιδείας εστιάζεται περισσότερο, μέσω των εγκυκλίων, στην εφημερία των εκπαιδευτικών, στην αναίτια έξοδο των μαθητών/τριών από το σχολικό χώρο, στην απαγόρευση των ατόμων που δεν έχουν διδακτικό έργο να παραμένουν στη σχολική μονάδα, στην πρόληψη και αντιμετώπιση περιστατικών βίας και ακραίων συμπεριφορών και στην ενημέρωση της αρμόδιας διεύθυνσης πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για κάθε περιστατικό που διαταράσσει την ομαλή λειτουργία του σχολείου (Υ.Α. 143074/ΓΔ4/17-11-2022).

Γίνεται κατανοητό, πώς η έννοια της ασφάλειας και της υγείας σε έναν εκπαιδευτικό οργανισμό δεν περιορίζεται στις παραπάνω διαστάσεις. Η υγεία και ασφάλεια στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς, ένα σύνθετο φαινόμενο, το οποίο εμπεριέχει, εκτός των παραπάνω, τις εξής διαστάσεις: α) τις προδιαγραφές ασφαλείας των εξωτερικών χώρων των σχολικών μονάδων (σκάλες, δάπεδα, προεξοχές κ.λπ.), β) τις προδιαγραφές ασφαλείας των εσωτερικών χώρων (αίθουσες, διάδρομοι, πόρτες, παράθυρα), γ) τον εξοπλισμό του εσωτερικού χώρου (αντικείμενα, ράφια κ.λπ.), δ) τις ηλεκτρικές εγκαταστάσεις, ε) τις προδιαγραφές ασφαλείας εγκαταστάσεων πυροπροστασίας και αντισεισμικής προστασίας, στ) έντυπο υλικό που να ενημερώνει τους εμπλεκόμενους στη σχολική μονάδα, ζ) ομάδες δραστηριοτήτων για τη σχολική ασφάλεια και υγεία, η) η λειτουργία του κυλικείου της σχολικής μονάδας, θ) η καθαριότητα των ευαίσθητων χώρων (τουαλέτες, εξαερισμός), ι) η θέρμανση, ια) η εκπαίδευση των μαθητών/τριών και η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για θέματα ασφαλείας και υγείας (Σύρου, 2014).

Από τα γίνεται κατανοητή η ανάγκη να ερευνηθεί η διάσταση της υγείας και της ασφάλειας στις σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

3.2 Σκοπός, στόχοι και διερευνητικά ερωτήματα της έρευνας

Βασικός σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση, η καταγραφή, και η ανάλυση (μελέτη) των απόψεων των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, αναφορικά με την υγεία και ασφάλεια στο σχολικό χώρο εργασίας.

Οι επιμέρους στόχοι της παρούσας εργασίας είναι:

- Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησης για τις γνώσεις τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας.
- Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις συνθήκες ασφάλειας που παρουσιάζουν οι σχολικές μονάδες
- Να Διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά ναι τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση των σχεδίων εκτάκτων αναγκών και στην αξιολόγηση αυτών.
- Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών, αναφορικά με τη λειτουργία του οργανισμού ως ένα νοήμονα οργανισμός (καταγραφή και κωδικοποίηση των συμβάντων)
- Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την επιμόρφωσή τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας

3.3 Περιγραφή του ερευνητικού εργαλείου και διαδικασία χορήγησής του

Η παρούσα εργασία έχει υιοθετήσει την ποσοτική μέθοδο και ως εργαλείο συλλογής δεδομένων, απετέλεσε το διαδικτυακό ερωτηματολόγιο ατομικής συμπλήρωσης. Σύμφωνα με τον Σαρρή (2021:179), η ραγδαία ανάπτυξη του διαδικτύου, είναι η αιτία όπου πολλοί/ες ερευνητές/τριες προτιμούν τη χρήση ηλεκτρονικών υπηρεσιών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, το εργαλείο της έρευνας, αποστάλθηκε ηλεκτρονικά στους παραλήπτες με τη χρήση ηλεκτρονικού συνδέσμου (URL address), ο οποίος σύνδεσμος παρέπεμπε τον/την παραλήπτη/τρια σε μια ηλεκτρονική εκδοχή του εργαλείου συλλογής δεδομένων και ειδικότερα στη Google forms.

Ένα από τα σοβαρότερα μειονεκτήματα της διανομής ενός διαδικτυακού ερωτηματολογίου μέσω μιας ηλεκτρονικής διεύθυνσης, είναι η αδυναμία να ελεγχθεί η προσβασιμότητα σε αυτήν. Στις περιπτώσεις αυτές οι συμμετέχοντες/ουσες δημιουργούν κυρίως ένα εθελοντικό δείγμα (όχι τυχαίο), το οποίο αποτελεί κίνδυνο

δειγματοληπτικού σφάλματος, και συγκεκριμένα η δυσκολία επιτυχίας της αντιπροσωπευτικότητας του δείγματος (Σαρρής, 2021:179· Gray, 2018: 213).

Προκειμένου να διεξαχθεί η περιγραφική και η επαγωγική ανάλυση των δεδομένων αρχικά δημιουργήσαμε ένα αρχείο, με τη βοήθεια του λογισμικού IBM SPSS Statistics για το λειτουργικό σύστημα Windows (έκδοση 26 του 2019), για να δεχθεί τα δεδομένα από τη φόρμα της Google. Στο αρχείο αρχικά εισήχθησαν όλες οι μεταβλητές του ερωτηματολογίου (όλες οι ερωτήσεις), ενεργοποιώντας την **προβολή μεταβλητών** (*Variable View*). Στο παράθυρο επεξεργασίας του SPSS υπάρχουν δύο διαφορετικές προβολές, η προβολή των μεταβλητών που αναφέρθηκε και η **προβολή των δεδομένων** (*Data View*) (Ρούσσοι & Τσαούσης, 2020: 43).

Στην προβολή των δεδομένων μπορούν να εισαχθούν δεδομένα που είναι: είτε αποθηκευμένα σε ένα άλλο αρχείο δεδομένων του SPSS, είτε σε ένα αρχείο δεδομένων που δεν είναι σε ψηφιακή μορφή, είτε σε ένα αρχείο δεδομένων του Excel. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, οι απαντήσεις των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα αποθηκεύτηκαν αυτόματα σε ένα αρχείο δεδομένων του Excel, μέσω της φόρμας της Google. Με τους κατάλληλους χειρισμούς, στην παρούσα έρευνα τα δεδομένα τα οποία ήταν αποθηκευμένα σε ένα αρχείο του Excel, εισήχθησαν στο αρχείο του SPSS (Ζαφειρόπουλος & Μυλωνάς, 2018: 11-13).

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό, πώς ένα από τα πλεονεκτήματα του διαδικτυακού ερωτηματολογίου είναι η άμεση και η οικονομική συλλογή μεγάλου όγκου δεδομένων (Babbie, 2018: 495).

Στην παρούσα έρευνα, αρχικά το ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε σε έντυπη μορφή και έγινε ο πιλοτικός έλεγχος (pilot test), με σκοπό τον έλεγχο λειτουργικότητας του ερευνητικού εργαλείου (Σαρρής, 2021:181).

Σύμφωνα με τους Cohen, Manion και Morrison (2008: 439-440) η πιλοτική εφαρμογή του ερωτηματολογίου στοχεύει στην αύξηση της αξιοπιστίας, της εγκυρότητας και της πρακτικότητάς του. Ο προκαταρκτικός αυτός έλεγχος, Μεταξύ άλλων εξυπηρετεί:

- Την διαμόρφωση του ερωτηματολογίου ως αντικείμενο και τον έλεγχο της διαύγειας των ερωτήσεων που εμπεριέχει
- Την ανατροφοδότηση για την εγκυρότητα των ερωτήσεων

- Την εξάλειψη αμφισημιών ή αδυναμιών στη διατύπωση των ερωτήσεων
- Στην ανατροφοδότηση για τον τύπο και τη μορφή των ερωτήσεων, για τις απαντήσεις κλειστού τύπου ερωτήσεων, την παρουσίαση του ερωτηματολογίου και την αρίθμηση του
- Τον έλεγχο για τη χρονική διάρκεια που απαιτείται για τη συμπλήρωση του
- Τη δημιουργία νέων ερωτήσεων ή απαλοιφή περιττών

Το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο αποτελείται από τρία μέρη: α) Από τη συνοδευτική επιστολή (cover letter), η οποία βρίσκεται στην πρώτη σελίδα και αναφέρει τον ωραία της έρευνας, το σκοπό της έρευνας και τονίζει εμφατικά τη διασφάλιση της ανωνυμίας και της εμπιστευτικότητας, β) Από τα δημογραφικά/προσωπικά στοιχεία των ερωτώμενων. Αυτά βρίσκονται στην πρώτη σελίδα του ερωτηματολογίου και αναφέρονται: στο φύλλο, στους τίτλους σπουδών, στα χρόνια διδασκαλίας, στην εργασιακή σχέση, στην ηλικία και στην εργασιακή θέση των συμμετεχόντων/ουσών, γ) Από το κύριο μέρος του ερωτηματολογίου, το οποίο αποτελείται από τριάντα τρεις ερωτήσεις. Οι είκοσι ερωτήσεις αναφέρονται στην ύπαρξη ή μη κατάλληλης κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια στις σχολικές μονάδες και οι επόμενες δεκατρείς ερωτήσεις αναφέρονται στο βαθμό συμφωνίας οι ικανοποίησης των εκπαιδευτικών σε μια σειρά από παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολικό χώρο. Αξίζει να σημειωθεί ότι κάτω από την επικεφαλίδα της κάθε υποενότητας υπάρχει μια σύντομη εισαγωγή με σκοπό να βάλει τον/την ερωτώμενο/η στο ζητούμενο ερευνητικό πλαίσιο (Gray, 2018: 301-305).

Μετά την έντυπη μορφή του ερωτηματολογίου, σχεδιάστηκε το διαδικτυακό ερωτηματολόγιο. Στο διαδικτυακό ερωτηματολόγιο έγινε επίσης εισαγωγή με μια οθόνη καλωσορίσματος, με σκοπό να ενθαρρύνει τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να συμπληρώσουν με ευκολία το ερωτηματολόγιο. στην αρχή τοποθετήθηκαν οι προσωπικές ερωτήσεις και κατόπιν οι ερωτήσεις του κύριου μέρους (Gray, 2018: 322). Προκειμένου να αυξηθεί η ανταπόκριση, γυαλί η κατασκευή του διαδικτυακού ερωτηματολογίου αποτρέπει τους/τις ερωτώμενους/ες να παραλείψουν ακούσια κάποια ερώτηση (Bryman, 2017: 268-9). Όπως προαναφέρθηκε, οι απαντήσεις μπορούσαν να αποθηκευτούν αυτόματα σε μια βάση δεδομένων του Excel. Αντίγραφο του ερωτηματολογίου, σε έντυπη μορφή, υπάρχει στο παράρτημα ένα της παρούσας εργασίας.

Ως προς την μέθοδο δειγματοληψίας, η έρευνα μελετήθηκε με βάση τη δειγματοληψία ευκαιρίας ή βολική δειγματοληψία. Στην περίπτωση αυτή επιλέγονται άτομα που τυχαίνει να είναι διαθέσιμα και αποτελεί μορφή μη πιθανοτικού δείγματος (Cohen και συν. 2008: 243). Ο Bryman (2017: 463) αναφέρει πώς η δειγματοληψία ευκαιρίας, είναι μια μη πιθανοτική δειγματοληψία, η οποία ανήκει στην σκόπιμη δειγματοληψία, όπως: η δειγματοληψία ακραίας ή αποκλίνουσας περίπτωσης, η δειγματοληψία τυπικής περίπτωσης και η διαστρωματωμένη σκόπιμη δειγματοληψία.

Στην παρούσα έρευνα, ο διαδικτυακός σύνδεσμος μοιράστηκε στις σχολικές μονάδες της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης του νομού Κυκλάδων, Όπου η ερευνήτρια έκανε ευκαιριακή συλλογή δεδομένων από άτομα διαθέσιμα προσβάσιμα στην ίδια. αυτό αποτελεί και έναν βασικό περιορισμό τις έρευνας, διότι τα αποτελέσματα της δεν αντιπροσωπεύουν το σύνολο των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, ίσως και ούτε το σύνολο των εκπαιδευτικών του νομού Κυκλάδων (Bryman (2017: 219). Το τελικό δείγμα της έρευνας συντίθεται από 180 εκπαιδευτικούς (δασκάλους και ειδικότητες) της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Κυκλάδων.

3.4 Περιγραφή του δείγματος

Στη συγκεκριμένη έρευνα έλαβαν μέρος 180 άτομα. Παρακάτω περιγραφική στατιστική παρουσίαση των προσωπικών και δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος. Συγκεκριμένα, στους πίνακες 2 έως 6, παρουσιάζονται: το φύλο του δείγματος, οι σπουδές τους (τον ανώτερο τίτλο σπουδών), τα χρόνια διδασκαλίας ομαδοποιημένα, η εργασιακή σχέση των συμμετεχόντων/ουσών, η ηλικία των συμμετεχόντων/ουσών επίσης ομαδοποιημένη και η εργασιακή τους σχέση.

Πίνακας 2

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς το φύλο

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Άνδρες	59	32,8	32,8
Γυναίκες	121	67,2	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 2 προκύπτει ότι από τα 180 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνά μας τα 59 άτομα (ή ποσοστό 32,8%) είναι άνδρες και τα υπόλοιπα 121 άτομα (ή ποσοστό 67,2) είναι γυναίκες. Διαπιστώνεται δηλαδή πολύ μεγάλη υπεροχή των γυναικών στο δείγμα.

Πίνακας 3

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς τον ανώτερο τίτλο σπουδών τους

	ΤΙΤΛΟΙ ΣΠΟΥΔΩΝ		
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πτυχίο διορισμού	45	25,0	25,0
Δεύτερο πτυχίο	17	9,4	34,4
Μεταπτυχιακό	108	60,0	94,4
Διδακτορικό	10	5,6	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 3 διαπιστώνεται κατ' αρχάς πως όλοι οι συμμετέχοντες απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τα 180 άτομα του δείγματος, τα 45 άτομα (ή ποσοστό 25%) έχουν ως ανώτερο τίτλο σπουδών το πτυχίο διορισμού τους, τα 17 άτομα (ή ποσοστό 9,4%) έχουν ως ανώτερο τίτλο σπουδών το δεύτερο πτυχίο, τα 108 άτομα (ή ποσοστό 60%) έχουν ως ανώτερο τίτλο σπουδών μεταπτυχιακό τίτλο και τα υπόλοιπα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) έχουν ως ανώτερο τίτλο σπουδών διδακτορικό. Παρατηρείται πως πάνω από τους μισούς εκπαιδευτικούς, (ποσοστό 60%) έχουν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών.

Πίνακας 4

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς διδακτική τους υπηρεσία

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μέχρι 10 έτη	75	41,7	41,7
Από 11 έως 20 έτη	54	30,0	71,7
Πάνω από 20 έτη	51	28,3	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 4 διαπιστώνεται ότι από τα 180 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνά μας 75 άτομα (ή ποσοστό 41,7%) έχουν διδακτική υπηρεσία μέχρι 10 έτη, 54 άτομα (ή ποσοστό 30%) έχουν διδακτική υπηρεσία από 11 μέχρι 20 έτη και επίσης 51 άτομα (ή ποσοστό 28,3%) έχουν διδακτική υπηρεσία πάνω από 20 έτη. Διαπιστώνεται δηλαδή υπεροχή της πρώτης ηλικιακής ομάδας, μέχρι 10 έτη διδακτικής υπηρεσίας.

Πίνακας 5

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την εργασιακή τους σχέση

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΣΧΕΣΗ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μόνιμος/η	133	73,9	73,9
Αναπληρωτής/τρια	47	26,1	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 5 προκύπτει ότι από τα 180 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνά μας, τα 133 άτομα (ή ποσοστό 73,9) είναι μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί και τα 47 άτομα (ή ποσοστό 26,1%) είναι αναπληρωτές/τριες. Διαπιστώνεται δηλαδή υπεροχή των μόνιμων εκπαιδευτικών στο δείγμα, πράγμα το οποίο συμβαδίζει και με

την ισχύουσα εκπαιδευτική πραγματικότητα, μετά τους μόνιμους διορισμούς των εκπαιδευτικών.

Πίνακας 6

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την ηλικία τους

ΗΛΙΚΙΑ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Μέχρι 39 έτη	73	40,6	40,6
Από 40 έως 49 έτη	58	32,2	72,8
Από 50 και άνω έτη	49	27,2	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 6 διαπιστώνεται ότι από τα 180 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνά μας τα 73 άτομα (ή ποσοστό 40,6%) έχουν ηλικία μέχρι 39 έτη, τα 58 άτομα (ή ποσοστό 32,2%) έχουν ηλικία από 40 μέχρι 49 έτη και τα 49 άτομα (ή ποσοστό 27,2%) έχουν ηλικία πάνω από 50 έτη. Προκύπτει πως οι περισσότεροι/ες εκπαιδευτικοί ανήκουν στην πρώτη ηλικιακή ομάδα.

Πίνακας 7

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς τη εργασιακή θέση(διοικητικό/ή και μη διοικητικός/η)

ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΘΕΣΗ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Διοικητική θέση (διευθυντής/τρια & υποδιευθυντής/τρια)	28	15,6	15,6
Μη διοικητική θέση	152	84,4	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 7 προκύπτει ότι από τα 180 άτομα που έλαβαν μέρος στην έρευνά μας τα 28 άτομα (ή ποσοστό 15,6%) κατέχουν διοικητική θέση, ενώ τα 152 άτομα (ή ποσοστό 84,4) δεν κατέχουν διοικητική θέση.

3.5 Περιγραφική στατιστική παρουσίαση και ανάλυση του κυρίου μέρους του ερωτηματολογίου

Στο σημείο αυτό περιγράφονται και αναλύονται με τη βοήθεια της περιγραφικής στατιστικής οι 46 δηλώσεις του δευτέρου και τρίτου μέρους του ερωτηματολογίου. Στον παρακάτω πίνακα 8 παρουσιάζονται περιγραφικά οι δεκαοχτώ απαντήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με την ύπαρξη ή και ανάπτυξη κατάλληλης σχολικής κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια στις σχολικές μονάδες. Οι απαντήσεις είναι διχοτομικές (ναι ή όχι) και παρουσιάζονται οι απόλυτες και οι σχετικές συχνότητες.

Πίνακας 8

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την ύπαρξη ή και ανάπτυξη κατάλληλης σχολικής κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια στις σχολικές μονάδες

ΔΗΛΩΣΕΙΣ/ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	Ναι	Όχι
Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα για θέματα ασφάλειας και υγείας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς;	75(41,7%)	105(58,3%)
Έχετε παρακολουθήσει κάποια ενημέρωση για θέματα υγείας και ασφάλειας στο σχολείο;	125(69,4%)	55(30,6%)
Έχει γίνει στο σχολείο σας ενημέρωση στους/στις μαθητές/τριες για θέματα υγείας και ασφάλειας από εκπαιδευτικούς του σχολείου;	110(61,1%)	70(38,9%)
Έχει γίνει στο σχολείο σας ενημέρωση στους/στις μαθητές/τριες για θέματα υγείας και ασφάλειας από άλλο φορέα;	95(52,8%)	85(47,2%)
Είχατε κάποιο σοβαρό ατύχημα μαθητή/τριας στο σχολείο;	30(16,7%)	150(83,3%)
Συνέβηκε κάποιο ατύχημα μαθητή/τριας στο σχολείο σας το τρέχον σχ. Έτος;	20(11,1%)	160(88,9%)
Ενημερωθήκατε για σχέδια αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών	135(75%)	45(25%)
Συμμετείχατε σε δοκιμαστικές εφαρμογές σχεδίων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών	105(58,3%)	75(41,7%)
Έγινε επίσημη συζήτηση στο Σύλλογο Διδασκόντων για να γίνει αξιολόγηση των σχεδίων ετοιμότητας και να παρθούν αποφάσεις για τυχόν διορθώσεις	90(50%)	90(50%)
Ενημερώθηκαν οι γονείς για το τι πρέπει να κάνουν μετά από ένα έκτακτο συμβάν	45(25%)	135(75%)
Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στις αίθουσες διδασκαλίας;	95(52,8%)	85(47,2%)
Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στους διαδρόμους;	70(38,9%)	110(61,1%)
Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στην είσοδο του σχολείου	50(27,8%)	130(72,2%)
Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στον πίνακα ανακοινώσεων	105(58,3%)	75(41,7%)
Επιλέχθηκε χώρος καταφυγής των μαθητών/τριών;	150(83,3%)	30(16,7%)
Δεχθήκατε σεμινάρια παροχής πρώτων βοηθειών;	85(47,2%)	95(52,8%)
Υπάρχει στο σχολείο σας αρχείο καταγραφής ατυχημάτων;	85(47,2%)	95(52,8%)

Στον πίνακα 8, εμφανίζονται, για το σύνολο των εκπαιδευτικών του δείγματος, οι τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς την ύπαρξη ή και ανάπτυξη κατάλληλης σχολικής κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια στις σχολικές μονάδες. Όλες οι ερωτήσεις είναι διχοτομικές [οι συμμετέχοντες απαντούν ναι ή όχι]

και εμφανίζονται οι απόλυτες συχνότητες τόσο για το «Ναι» όσο και για το «Όχι», καθώς και οι σχετικές συχνότητες.

Πίνακας 9

Κατανομή των απαντήσεων των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς τη συγκρότηση ομάδων στις σχολικές μονάδες

ΔΗΛΩΣΕΙΣ/ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ	Ναι	Όχι
Συγκροτήθηκε ομάδα παροχής πρώτων βοηθειών;	135(75%)	45(25%)
Δημιουργήθηκαν ομάδες έργου για την υγεία και ασφάλεια στο σχολείο; (όπως: ομάδα, πρώτων βοηθειών, ομάδας πυρασφάλειας κ.λπ.)	120(66,7%)	60(33,3%)
Συμμετέχετε σε ομάδα παροχής πρώτων βοηθειών;	45(25%)	135(75%)
Συμμετέχετε σε ομάδα πυρασφάλειας;	55(30,6%)	125(69,4%)
Συμμετέχετε σε ομάδα ασφαλείας-ελέγχου προσέγγισης μαθητών σε επικίνδυνα σημεία;	60(33,3%)	120(66,7%)
Συμμετέχετε σε ομάδα ελέγχου δικτύων-αποκαταστάσεις βλαβών;	60(33,3%)	120(66,7%)
Συμμετέχετε σε ομάδα αναζήτησης ατόμων που δεν έχουν παρουσιαστεί στο χώρο καταφυγής;	45(25%)	135(75%)
Συμμετέχετε σε ομάδα φύλαξης του αρχείου του σχολείου;	35(19,4%)	145(80,6%)
Συμμετέχετε σε ομάδα σύνταξης σχεδίου;	55(30,6%)	125(69,4%)
Συμμετέχετε σε ομάδα υποστήριξης ΑμΕΑ;	40(22,2%)	140(77,8%)

Στον πίνακα 9, εμφανίζονται, για το σύνολο των εκπαιδευτικών του δείγματος, οι τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος ως προς τη συγκρότηση ομάδων στις σχολικές μονάδες. Όπως και στον προηγούμενο πίνακα, όλες οι ερωτήσεις είναι διχοτομικές [οι συμμετέχοντες απαντούν ναι ή όχι] και εμφανίζονται οι απόλυτες συχνότητες τόσο για το «Ναι» όσο και για το «Όχι», καθώς και οι σχετικές συχνότητες.

Στη συνέχεια, στους πίνακες 10 έως 22, περιγράφονται και αναλύονται περιγραφικά οι προτάσεις-δηλώσεις που αναφέρονται στο βαθμό συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών σε μια σειρά από παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο. Στον παρακάτω πίνακα 12 παρουσιάζονται περιγραφικά οι δεκαοχτώ απαντήσεις

Πίνακας 10

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεών τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο σχολικό χώρο

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΥΓΕΙΑΣ & ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικός	10	5,6	5,6
Πολύ ικανοποιητικός	60	33,3	38,9
Μέτρια ικανοποιητικός	60	33,3	72,2
Λίγο ικανοποιητικός	40	22,2	94,4
Καθόλου ικανοποιητικός	10	5,6	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τον πίνακα 10 προκύπτει κατ' αρχάς πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απαντήσανε στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 60 άτομα (ή ποσοστό 33,3%) απάντησαν πως το επίπεδο γνώσεών τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο σχολικό χώρο είναι «Μέτριο», επίσης τα 60 άτομα (ή ποσοστό 33,3%) απάντησαν «Πολύ ικανοποιητικό», τα 40 άτομα (ή ποσοστό 22,2%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικό», τα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικό» και τέλος, τα υπόλοιπα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικό». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 72,2%.

Πίνακας 11

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο συμφωνούν με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Συμφωνά απόλυτα	90	50,0	50,0
Συμφωνώ	40	22,2	72,2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	10	5,6	77,8
Διαφωνώ	15	8,3	86,1
Διαφωνώ απόλυτα	25	13,9	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τον πίνακα 11 διαπιστώνεται αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απαντήσανε στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 90 άτομα (ή ποσοστό 50%) απάντησαν πως «Συμφωνούν απόλυτα» με την άποψη πως τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες, τα 40 άτομα (ή ποσοστό 22,2%) απάντησαν πως «Συμφωνούν», τα 25 άτομα (ή ποσοστό 13,9%) απάντησαν πως «Διαφωνούν απόλυτα», τα 15 άτομα (ή ποσοστό 8,3%) απάντησαν πως «Διαφωνούν» και τέλος, τα υπόλοιπα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν πως «Ούτε συμφωνούν, ούτε διαφωνούν». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Συμφωνώ» έως το «Συμφωνώ απόλυτα», σε ποσοστό 72,2%.

Πίνακας 12

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο συμφωνούν με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Συμφωνά απόλυτα	110	61,1	61,1
Συμφωνώ	35	19,4	80,6
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	-	-	-
Διαφωνώ	5	2,8	83,3
Διαφωνώ απόλυτα	30	16,7	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 12 συμπεραίνεται αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απαντήσανε στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 110 άτομα (ή ποσοστό 61,1%) απάντησαν πως «Συμφωνούν απόλυτα» με την άποψη ότι στο σχολείο τους θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος, τα 35 άτομα (ή ποσοστό 19,4%) απάντησαν πως «Συμφωνούν», τα 30 άτομα (ή ποσοστό 16,7%) απάντησαν πως «Διαφωνούν απόλυτα» και τέλος τα υπόλοιπα 5 άτομα (ή ποσοστό 2,8%) απάντησαν πως «Διαφωνούν». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Συμφωνώ» έως το «Συμφωνώ απόλυτα», σε ποσοστό 80,6%.

Πίνακας 13

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο συμφωνούν με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών

ΒΑΘΜΟΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΟΜΑΔΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΠΡΩΤΩΝ ΒΟΗΘΕΙΩΝ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Συμφωνά απόλυτα	100	55,6	55,6
Συμφωνώ	30	16,7	72,2
Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ	10	5,6	77,8
Διαφωνώ	15	8,3	86,1
Διαφωνώ απόλυτα	25	13,9	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τον πίνακα 13 προκύπτει αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 100 άτομα (ή ποσοστό 55,6%) απάντησαν πως «Συμφωνούν απόλυτα» με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών, τα 30 άτομα (ή ποσοστό 16,7%) απάντησαν πως «Συμφωνούν», τα 25 άτομα (ή ποσοστό 13,9%) απάντησαν πως «Διαφωνούν απόλυτα», τα 15 άτομα (ή ποσοστό 8,3%) απάντησαν πως «Διαφωνούν» και τέλος, τα υπόλοιπα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν πως «Ούτε συμφωνούν, ούτε διαφωνούν». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Συμφωνώ» έως το «Συμφωνώ απόλυτα», σε ποσοστό 72,2%.

Πίνακας 14

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητική είναι η ενημέρωσή τους για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικός	20	11,1	11,1
Πολύ ικανοποιητικός	55	30,6	41,7
Μέτρια ικανοποιητικός	55	30,6	72,2
Λίγο ικανοποιητικός	40	22,2	94,4
Καθόλου ικανοποιητικός	10	5,6	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τον πίνακα 14 προκύπτει κατ' αρχάς πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απαντήσανε στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 55 άτομα (ή ποσοστό 30,6%) απάντησαν πως είναι «Πολύ ικανοποιητικοί» από την ενημέρωσή τους για τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα, επίσης τα 55 άτομα (ή ποσοστό 30,6%) απάντησαν «Μέτρια ικανοποιητικοί», τα 40 άτομα (ή ποσοστό 22,2%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί», τα 20 άτομα (ή ποσοστό 11,1%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, τα υπόλοιπα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 61,2%.

Πίνακας 15

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο πυροπροστασίας του σχολικού κτιρίου

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΥΡΟΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	15	8,3	8,3
Πολύ ικανοποιητικό	35	19,4	27,8
Μέτρια ικανοποιητικό	85	47,2	75,0
Λίγο ικανοποιητικό	35	19,4	94,4
Καθόλου ικανοποιητικό	10	5,6	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τον πίνακα 15 διαπιστώνεται αρχικά πως όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 85 άτομα (ή ποσοστό 47,2%) απάντησαν πως είναι «Μέτρια ικανοποιητικοί» από το επίπεδο πυροπροστασίας του σχολικού κτιρίου, τα 35 άτομα (ή ποσοστό 19,4%) απάντησαν «Πολύ ικανοποιητικοί», επίσης τα 35 άτομα (ή ποσοστό 19,4%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί», τα 15 άτομα (ή ποσοστό 8,3%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, τα υπόλοιπα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Λίγο Ικανοποιητικό» ως το «Πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 86%.

Πίνακας 16

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο αντισεισμικής προστασίας του σχολικού κτιρίου

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΑΝΤΙΣΕΙΣΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	25	13,9	13,9
Πολύ ικανοποιητικό	50	27,8	41,7
Μέτρια ικανοποιητικό	45	25,0	66,7
Λίγο ικανοποιητικό	45	25,0	91,7
Καθόλου ικανοποιητικό	15	8,3	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 16 προκύπτει αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 50 άτομα (ή ποσοστό 27,8%) απάντησαν πως είναι «Πολύ ικανοποιητικοί» από το επίπεδο αντισεισμικής προστασίας του σχολικού κτιρίου, τα 45 άτομα (ή ποσοστό 25%) απάντησαν «Μέτρια ικανοποιητικοί», επίσης τα 45 άτομα (ή ποσοστό 25%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί», τα 25 άτομα (ή ποσοστό 13,9%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, τα υπόλοιπα 15 άτομα (ή ποσοστό 8,3%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 66,7%.

Πίνακας 17

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΧΩΡΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	20	11,1	11,1
Πολύ ικανοποιητικό	65	36,1	47,2
Μέτρια ικανοποιητικό	50	27,8	75,0
Λίγο ικανοποιητικό	35	19,4	94,4
Καθόλου ικανοποιητικό	10	5,6	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 17 διαπιστώνεται αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 65 άτομα (ή ποσοστό 36,1%) απάντησαν πως είναι «Πολύ ικανοποιητικοί» από το επίπεδο του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών, τα 50 άτομα (ή ποσοστό 27,8%) απάντησαν «Μέτρια ικανοποιητικοί», τα 35 άτομα (ή ποσοστό 19,4%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί», τα 20 άτομα (ή ποσοστό 11,1%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, τα υπόλοιπα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 75%.

Πίνακας 18

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο θέρμανση των σχολικών αιθουσών

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΑΙΘΟΥΣΩΝ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	25	13,9	13,9
Πολύ ικανοποιητικό	35	19,4	33,3
Μέτρια ικανοποιητικό	65	36,1	69,4
Λίγο ικανοποιητικό	25	13,9	83,3
Καθόλου ικανοποιητικό	30	16,7	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 18 προκύπτει αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 65 άτομα (ή ποσοστό 36,1%) απάντησαν πως είναι «Μέτρια ικανοποιητικοί» από το επίπεδο θέρμανσης των σχολικών αιθουσών, τα 35 άτομα (ή ποσοστό 19,4%) απάντησαν «Πολύ ικανοποιητικοί», τα 30 άτομα (ή ποσοστό 16,7%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί», τα 25 άτομα (ή ποσοστό 13,9%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, τα 25 επίσης άτομα (ή ποσοστό 13,9%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 69,4%.

Πίνακας 19

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο καθαριότητας των χώρων της σχολικής μονάδας

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	25	13,9	13,9
Πολύ ικανοποιητικό	80	44,4	58,3
Μέτρια ικανοποιητικό	50	27,8	86,1
Λίγο ικανοποιητικό	20	11,1	97,2
Καθόλου ικανοποιητικό	5	2,8	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 19 διαπιστώνεται αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 80 άτομα (ή ποσοστό 44,4%) απάντησαν πως είναι «Πολύ ικανοποιητικοί» από το επίπεδο καθαριότητας των χώρων της σχολικής μονάδας, τα 50 άτομα (ή ποσοστό 27,8%) απάντησαν «Μέτρια ικανοποιητικοί», τα 25 άτομα (ή ποσοστό 13,9%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί», τα 20 άτομα (ή ποσοστό 11,1%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί» και τέλος, τα 5 άτομα (ή ποσοστό 2,8%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 86,1%.

Πίνακας 20

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο συντήρησης των χώρων της σχολικής μονάδας

ΒΑΘΜΟΣ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ			
	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	25	13,9	13,9
Πολύ ικανοποιητικό	35	19,4	33,3
Μέτρια ικανοποιητικό	65	36,1	69,4
Λίγο ικανοποιητικό	40	22,2	91,7
Καθόλου ικανοποιητικό	15	8,3	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 20 προκύπτει αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 65 άτομα (ή ποσοστό 36,1%) απάντησαν πως είναι «Μέτρια ικανοποιητικοί» από το επίπεδο συντήρησης των χώρων της σχολικής μονάδας, τα 40 άτομα (ή ποσοστό 22,2%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί», τα 35 άτομα (ή ποσοστό 19,4%) απάντησαν «Πολύ ικανοποιητικοί», τα 25 άτομα (ή ποσοστό 13,9%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, τα 15 άτομα (ή ποσοστό 8,3%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 69,4%.

Πίνακας 21

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο ασφάλειας της σχολικής μονάδας

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	10	5,6	5,6
Πολύ ικανοποιητικό	60	33,3	38,9
Μέτρια ικανοποιητικό	85	47,2	86,1
Λίγο ικανοποιητικό	15	8,3	94,4
Καθόλου ικανοποιητικό	10	5,6	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 21 διαπιστώνεται αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 85 άτομα (ή ποσοστό 47,2%) απάντησαν πως είναι «Μέτρια ικανοποιητικοί» από το επίπεδο ασφάλειας της σχολικής μονάδας, τα 60 άτομα (ή ποσοστό 33,3%) απάντησαν «Πολύ ικανοποιητικοί», τα 15 άτομα (ή ποσοστό 8,3%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί», τα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, επίσης τα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 86,1%.

Πίνακας 22

Συχνότητες με βάση τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος αναφορικά με το πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο υγιεινής στη σχολική μονάδα που υπηρετούν

	Συχνότητα	Ποσοστό	Αθροιστικό ποσοστό
Πάρα πολύ ικανοποιητικό	15	8,3	8,3
Πολύ ικανοποιητικό	55	30,6	38,9
Μέτρια ικανοποιητικό	80	44,4	83,3
Λίγο ικανοποιητικό	20	11,1	94,4
Καθόλου ικανοποιητικό	10	5,6	100,0
Σύνολο	180	100,0	

Από τα στοιχεία του πίνακα 22 προκύπτει αρχικά πώς όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Από τους 180 συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα, τα 80 άτομα (ή ποσοστό 44,4%) απάντησαν πως είναι «Μέτρια ικανοποιητικοί» από το επίπεδο υγιεινής στη σχολική μονάδα που υπηρετούν, τα 55 άτομα (ή ποσοστό 30,6%) απάντησαν «Πολύ ικανοποιητικοί», τα 20 άτομα (ή ποσοστό 11,1%) απάντησαν «Λίγο ικανοποιητικοί», τα 15 άτομα (ή ποσοστό 8,3%) απάντησαν «Πάρα πολύ ικανοποιητικοί» και τέλος, τα 10 άτομα (ή ποσοστό 5,6%) απάντησαν «Καθόλου ικανοποιητικοί». Παρατηρείται πως η πλειοψηφία των συμμετεχόντων/ουσών τοποθετείται από το «Μέτρια Ικανοποιητικό» ως το «Πάρα πολύ ικανοποιητικό», σε ποσοστό 83,3%.

3.6 Επαγωγική στατιστική παρουσίαση

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι μέσοι όροι (βασικό μέτρο της κεντρικής τάσης) και οι τυπικές αποκλίσεις (βασικό μέτρο διασποράς) για όλους/ες τους/τις εκπαιδευτικούς αναφορικά με τις προτάσεις/δηλώσεις που αναφέρονται στο βαθμό συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών σε μια σειρά από παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο.

Προκειμένου να είναι πιο εύκολη η παρουσίαση και η ερμηνεία των ερευνητικών αποτελεσμάτων επαναλαμβάνεται η κωδικοποίηση των ισοδιαστημικών κλιμάκων.

- Πάρα πολύ ικανοποιητικό = 1,
- Πολύ ικανοποιητικό = 2,
- Μέτρια ικανοποιητικό = 3,
- Λίγο ικανοποιητικό = 4,
- Καθόλου ικανοποιητικό = 5

και

- Συμφωνά απόλυτα = 1
- Συμφωνώ = 2
- Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ = 3
- Διαφωνώ = 4
- Διαφωνώ απόλυτα = 5

Σύμφωνα με τα παραπάνω, σε μια υποθετική διαδικασία, $\mu.o. = 4,17$ φανερώνει ότι οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα κατά μέσο όρο τοποθετούνται στην κατηγορία «Λίγο ικανοποιητικό» (ή αντίστοιχα στην κατηγορία «Διαφωνώ»). Παρόμοια $\mu.o. = 2,58$ φανερώνει ότι οι συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα κατά μέσο όρο τοποθετούνται στην κατηγορία «Πολύ ικανοποιητικό» ή «Μέτρια ικανοποιητικό» (ή αντίστοιχα στην κατηγορία «Συμφωνώ» ή «Ούτε συμφωνώ, ούτε διαφωνώ»).

Πίνακας 23

Παρουσίαση του Μέσου Όρου και της Τυπικής Απόκλισης των δηλώσεων των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα αναφορικά με τις προτάσεις/δηλώσεις του βαθμού συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών στις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο.

Δηλώσεις	Μ.Ο.	Τ.Α. (s)
Πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεων σας πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο χώρο του σχολείου	1,53	,501
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες	2,89	,997
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος	2,14	1,460
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών	1,94	1,494
Πόσο ικανοποιητική είναι η ενημέρωσή σας για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα	2,08	1,483
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζατε την πυροπροστασία του σχολικού κτιρίου	2,81	1,078
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την αντισεισμική προστασία του σχολικού κτιρίου	2,94	,973
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την κατάσταση του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών	2,86	1,185
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την θέρμανση των σχολικών αιθουσών	2,72	1,073
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την καθαριότητα των χώρων της σχολικής μονάδας	3,00	1,251
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την συντήρηση των χώρων της σχολικής μονάδας	2,44	,958
Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη ασφάλειας τη σχολική μονάδα που υπηρετείται	2,92	1,143
Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη υγιεινής τη σχολική μονάδα που υπηρετείται	2,75	,896

Στον πίνακα 23, εμφανίζονται, για το σύνολο των εκπαιδευτικών του δείγματος, οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις του βαθμού συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών στις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο.

Ειδικότερα, με φθίνουσα σειρά ιεράρχησης των μέσων όρων, παρουσιάζονται οι δεκατρείς προτάσεις αναφορικά με τις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο. Αναλυτικότερα: «Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την καθαριότητα των χώρων της σχολικής μονάδας» (3,00), «Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την αντισεισμική προστασία του σχολικού κτιρίου» (2,94), «Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη ασφάλειας τη σχολική μονάδα που υπηρετείται» (2,92), «Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες» (2,89), «Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την κατάσταση του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών» (2,86), «Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την πυροπροστασία του σχολικού κτιρίου» (2,81), «Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη υγιεινής τη σχολική μονάδα που υπηρετείται» (2,75), «Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την θέρμανση των σχολικών αιθουσών» (2,72), «Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την συντήρηση των χώρων της σχολικής μονάδας» (2,44), «Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος» (2,14), «Πόσο ικανοποιητική είναι η ενημέρωσή σας για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα» (2,08), «Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών» (1,94) και «Πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεών σας πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο χώρο του σχολείου» (1,53).

Στους παρακάτω πίνακες 24 και 25 παρουσιάζονται οι διαφορές μέσων όρων αναφορικά με δύο ανεξάρτητες μεταβλητές: το φύλο των εκπαιδευτικών και β) η εργασιακή σχέση των εκπαιδευτικών. Ο έλεγχος αυτός, κατά πόσο δηλαδή οι εξαρτημένες μεταβλητές που αναφέρονται στο βαθμό συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών στις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας του σχολείου διαφοροποιούνται: α) από το φύλο και β) από την εργασιακή σχέση, γίνεται με το στατιστικό κριτήριο t για ανεξάρτητα δείγματα.

3.6.1 Έλεγχος του φύλου

Αρχικά η εργασία προβαίνει στον έλεγχο του φύλου των εκπαιδευτικών στις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου.

Πίνακας 24

Παρουσίαση των διαφορές των μέσων όρων ανδρών και γυναικών ως προς τις μεταβλητές της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου

Μεταβλητές για την υγεία και ασφάλεια του σχολικού χώρου	Άνδρες N=59	Γυναίκες N=121	Έλεγχος στατιστικής σημαντικότητας	
	μ.ο. (τ.α.)	μ.ο. (τ.α.)	t	p
Πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεων σας πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο χώρο του σχολείου;	2,59 (0,99)	3,03 (0,97)	-2,83	.005*
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες;	1,90 (1,19)	2,26 (1,57)	-1,70	.090
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος;	1,39 (0,93)	2,21 (1,64)	-4,30	.000*
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών;	1,80 (1,14)	2,22 (1,61)	-2,05	.043*
Πόσο ικανοποιητική είναι η ενημέρωσή σας για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη	2,81 (0,82)	2,80 (1,19)	0,08	.938

σχολική μονάδα;				
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζατε την πυροπροστασία του σχολικού κτιρίου;	3,02 (1,042)	2,91 (0,94)	0,70	.487
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την αντισεισμική προστασία του σχολικού κτιρίου;	3,00 (1,26)	2,79 (1,15)	1,10	.274
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την κατάσταση του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών;	2,80 (1,05)	2,69 (1,09)	0,65	.518
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την θέρμανση των σχολικών αιθουσών;	3,19 (1,41)	2,91 (1,16)	1,31	.193
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την καθαριότητα των χώρων της σχολικής μονάδας;	2,34 (0,82)	2,50 (1,02)	-1,11	.269
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την συντήρηση των χώρων της σχολικής μονάδας;	3,20 (1,24)	2,78 (1,07)	2,26	.026*
Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη ασφάλειας τη σχολική μονάδα που υπηρετείται;	2,88 (0,89)	2,69 (0,90)	1,38	.170
Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη υγιεινής τη σχολική μονάδα που υπηρετείται;	2,93 (1,10)	2,66 (0,87)	1,80	.074

*Στατιστικά σημαντικό για $p < 0,05$

Στον παραπάνω πίνακα 24 παρουσιάζονται οι δεκατρείς προτάσεις οι οποίες σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια του σχολικού χώρου. Μέσα από τον έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα, διαπιστώνεται πως στατιστική σημαντική διαφορά παρουσιάζεται ανάμεσα στις γυναίκες εκπαιδευτικούς και στους άνδρες εκπαιδευτικούς, στις τέσσερις από τις δεκατρείς εξαρτημένες μεταβλητές, ενώ στις άλλες εννιά δεν προκύπτει καμία σημαντική στατιστικά συσχέτιση.

Συγκεκριμένα, οι δηλώσεις που παρουσιάζουν στατιστική σημαντική διαφορά είναι:

- 1) Η δήλωση/ερώτηση: *«Πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεων σας πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο χώρο του σχολείου;»*. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [$t(180) = -2,83, p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων των δύο ομάδων διαπιστώνεται ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί νιώθουν σε μεγαλύτερο βαθμό ικανοποίηση για το επίπεδο των γνώσεων τους πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας για το σχολικό χώρο, από ότι οι άντρες εκπαιδευτικοί (3,03 > 2,59). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσσοι & Τσαούσης, 2011: 317).
- 2) Η δήλωση/ερώτηση: *«Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος;»*. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [$t(180) = -4,30, p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων των δύο ομάδων διαπιστώνεται ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό ότι στο σχολείο τους θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένους χώρους παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχημάτων, από ότι οι άντρες εκπαιδευτικοί (1,64 > 1,39). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσσοι & Τσαούσης, 2011: 317).
- 3) Η δήλωση/ερώτηση: *«Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών;»*. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [$t(180) = -2,05, p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων των δύο ομάδων διαπιστώνεται ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό πως σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών, από ότι οι άντρες εκπαιδευτικοί (2,22 > 1,80). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσσοι & Τσαούσης, 2011: 317).
- 4) Η δήλωση/ερώτηση: *«Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την συντήρηση των χώρων της σχολικής μονάδας;»*. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [$t(180) = 2,26, p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων

των δύο ομάδων διαπιστώνεται οι άνδρες εκπαιδευτικοί νιώθουν σε μεγαλύτερο βαθμό ικανοποίηση για την κατάσταση συντήρησης των χώρων στη σχολική μονάδα που υπηρετούν, από ότι οι γυναίκες εκπαιδευτικοί (3,20>2,78). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσσος & Τσαούσης, 2011: 317).

Στις υπόλοιπες εννιά δηλώσεις/ερωτήσεις, δεν διαπιστώθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους μεταξύ γυναικών και ανδρών εκπαιδευτικών. Αυτό σημαίνει πως για τις εννιά αυτές δηλώσεις/ερωτήσεις τόσο οι άνδρες εκπαιδευτικοί όσο και οι γυναίκες εκπαιδευτικοί δεν διαφέρουν ως προς το βαθμό συμφωνίας/ικανοποίησης για τις μεταβλητές της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου. Δηλαδή θα μπορούσε να υποθεί πως για αυτές τις δηλώσεις δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση και όχι την εναλλακτική, όπως στις τέσσερις που παρουσιάζουν στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους μεταξύ ανδρών και γυναικών εκπαιδευτικών.

3.6.2 Έλεγχος της εργασιακής σχέσης

Στη συνέχεια η εργασία προβαίνει στον έλεγχο της εργασιακής σχέσης των εκπαιδευτικών στις παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου.

Πίνακας 25

Παρουσίαση των διαφορών των μέσων όρων μονίμων και αναπληρωτών/τριών εκπαιδευτικών ως προς τις μεταβλητές της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου

Μεταβλητές για την υγεία και ασφάλεια του σχολικού χώρου	Μόνιμοι/ες N=133	Αναπληρωτές /τριες N=47	Έλεγχος στατιστικής σημαντικότητας	
	μ.ο. (τ.α.)	μ.ο. (τ.α.)	t	p
Πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεων σας πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο χώρο του σχολείου;	2,85 (0,96)	3,00 (1,10)	-0,83	.409
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες;	1,98 (1,33)	2,57 (1,73)	-2,13	.037*
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος;	1,72 (1,34)	2,57 (1,73)	-3,07	.003*
Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών;	1,91 (1,32)	2,57 (1,79)	-2,33	.023*
Πόσο ικανοποιητική είναι η ενημέρωσή σας για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα;	2,85 (0,93)	2,68 (1,43)	0,76	.453
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζατε την πυροπροστασία του σχολικού κτιρίου;	2,91 (1,03)	3,04 (0,81)	-0,90	.370
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζατε την	2,98 (1,20)	2,53 (1,10)	2,24	.026*

αντισεισμική προστασία του σχολικού κτιρίου;				
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την κατάσταση του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών;	2,76 (1,07)	2,62 (1,10)	0,78	.436
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την θέρμανση των σχολικών αιθουσών;	3,04 (1,31)	2,89 (1,07)	0,75	.457
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την καθαριότητα των χώρων της σχολικής μονάδας;	2,44 (0,92)	2,45 (1,08)	-0,20	.984
Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την συντήρηση των χώρων της σχολικής μονάδας;	3,01 (1,12)	2,66 (1,19)	1,80	.073
Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη ασφάλειας τη σχολική μονάδα που υπηρετείται;	2,81 (0,92)	2,57 (0,80)	0,57	.119
Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη υγιεινής τη σχολική μονάδα που υπηρετείται;	2,68 (0,98)	2,94 (0,87)	-1,56	.121

*Στατιστικά σημαντικό για $p < 0,05$

Στον παραπάνω πίνακα 25 παρουσιάζονται οι δεκατρείς προτάσεις οι οποίες σχετίζονται με την υγεία και την ασφάλεια του σχολικού χώρου. Μέσα από τον έλεγχο t για ανεξάρτητα δείγματα, διαπιστώνεται πως στατιστική σημαντική διαφορά παρουσιάζεται ανάμεσα στους/στις μόνιμους/ες εκπαιδευτικούς και στους/στις αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικούς, στις τέσσερις από τις δεκατρείς εξαρτημένες μεταβλητές, ενώ στις άλλες εννιά δεν προκύπτει καμία σημαντική στατιστικά συσχέτιση.

Ειδικότερα, στατιστική σημαντική διαφορά διαπιστώνεται στις παρακάτω δηλώσεις:

- 1) Στη δήλωση/ερώτηση: «Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες;». Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [($t(180)$

= -2,13, $p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων των δύο ομάδων διαπιστώνεται ότι οι αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό ικανοποίηση με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες, από ότι οι μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί ($2,57 > 1,98$). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσσος & Τσαούσης, 2011: 317).

- 2) Στη δήλωση/ερώτηση: *«Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος;»*. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [$t(180) = -3,07, p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων των δύο ομάδων διαπιστώνεται ότι οι αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό ότι στο σχολείο τους θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχημάτων, από ότι οι μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί ($2,57 > 1,91$). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσσος & Τσαούσης, 2011: 317).
- 3) Η δήλωση/ερώτηση: *«Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών;»*. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [$t(180) = -2,33, p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων των δύο ομάδων διαπιστώνεται ότι οι αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικοί συμφωνούν σε μεγαλύτερο βαθμό πως σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών, από ότι οι μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί ($2,57 > 1,91$). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσσος & Τσαούσης, 2011: 317).
- 4) Η δήλωση/ερώτηση: *«Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την συντήρηση των χώρων της σχολικής μονάδας;»*. Από την ανάλυση των δεδομένων διαπιστώθηκε ότι υπήρχε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους των δύο ομάδων [$t(180) = 2,26, p < 0.005$]. Από τη μελέτη των μέσων όρων των δύο ομάδων διαπιστώνεται οι μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί νιώθουν σε

μεγαλύτερο βαθμό ικανοποίηση για την κατάσταση συντήρησης των χώρων στη σχολική μονάδα που υπηρετούν, από ότι οι αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικοί ($2,98 > 2,53$). Η διαφορά είναι στατιστικώς σημαντική σε επίπεδο αμφίπλευρου ελέγχου 5% (Ρούσος & Τσαούσης, 2011: 317).

Στις υπόλοιπες εννιά δηλώσεις/ερωτήσεις, δεν διαπιστώθηκε στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους μεταξύ μονίμων και αναπληρωτών/τριών εκπαιδευτικών. Αυτό σημαίνει πως για τις εννιά αυτές δηλώσεις/ερωτήσεις τόσο οι μόνιμοι/ες εκπαιδευτικοί όσο και οι αναπληρωτές/τριες εκπαιδευτικοί δεν διαφέρουν ως προς το βαθμό συμφωνίας/ικανοποίησης για τις μεταβλητές της υγείας και ασφάλειας του σχολικού χώρου. Δηλαδή θα μπορούσε να υποθεί πως για αυτές τις δηλώσεις δεχόμαστε τη μηδενική υπόθεση και όχι την εναλλακτική, όπως στις τέσσερις που παρουσιάζουν στατιστικώς σημαντική διαφορά στους μέσους όρους μεταξύ μονίμων και αναπληρωτών/τριών εκπαιδευτικών.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η οργάνωση και η σειρά παρουσίασης των συμπερασμάτων θα γίνει με βάση τους επιμέρους στόχους- ερευνητικά ερωτήματα. Αυτά, στη σειρά που τέθηκαν είναι: **1^{ος} ερευνητικός στόχος:** *«Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με το βαθμό ικανοποίησης για τις γνώσεις τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας»*

Σύμφωνα με τις δηλώσεις των εκπαιδευτικών του δείγματος, ένα μεγάλος αριθμός εκπαιδευτικών εκφράζει την μέτρια έως καθόλου ικανοποίηση αναφορικά με το επίπεδο γνώσεών τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο σχολικό χώρο (ποσοστό πάνω από 60%). Στο ίδιο μήκος κύματος και η ικανοποίηση των εκπαιδευτικών αναφορικά με την ενημέρωσή τους για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα, αφού το 60% περίπου δεν είναι ικανοποιημένοι/ες. Μικρό βαθμό ικανοποίησης εκφράζουν οι εκπαιδευτικοί (από μέτριο έως καθόλου) σε θέματα όπως: η πυρασφάλεια του σχολείου, το επίπεδο αντισεισμικής προστασίας, από τον περιβάλλοντα χώρο, από το επίπεδο θέρμανσης, συντήρησης των εγκαταστάσεων. Γενικά οι εκπαιδευτικοί εκφράζουν μικρό βαθμό ικανοποίησης (από μέτριο έως καθόλου) σε θέματα ασφάλειας και υγιεινής της σχολική μονάδας σε ποσοστό πάνω από 60%. Ο βαθμός ικανοποίησης αυτός, όπως έδειξαν και οι αναλύσεις του κριτηρίου *t* (πίνακες 24 και 25) δεν διαφοροποιούνται στη συντριπτική πλειοψηφία των δηλώσεων για την υγεία και ασφάλεια του σχολικού χώρου, ούτε σε σχέση με το φύλο, ούτε και σε σχέση με την εργασιακή σχέση, δηλαδή τόσο οι άνδρες εκπαιδευτικοί όσο και οι γυναίκες εκπαιδευτικοί τοποθετούνται χωρίς σχεδόν καμιά στατιστικά σημαντική διαφοροποίηση. Το ίδιο συμβαίνει και με τους αναπληρωτές εκπαιδευτικούς και τις αναπληρώτριες εκπαιδευτικούς, δηλαδή τόσο οι αναπληρωτές εκπαιδευτικοί, όσο και οι αναπληρώτριες εκπαιδευτικοί τοποθετούνται παρόμοια, χωρίς σχεδόν καμιά διαφοροποίηση στα θέματα υγείας και ασφάλειας στους σχολικούς οργανισμούς.

2^{ος} ερευνητικός στόχος: *«Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τις συνθήκες ασφάλειας που παρουσιάζουν οι σχολικές μονάδες»*

Τέλος, η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών τονίζει emphatically την ανάγκη πως τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε

όλες τις βαθμίδες (ποσοστό πάνω από 70%), να υπάρξει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών (ποσοστό πάνω από 70%) και να υπάρξει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος (ποσοστό πάνω από 80%). Γίνεται φανερό πως οι εκπαιδευτικοί, αν και βιώνουν μια όχι καλή κατάσταση στις σχολικές μονάδες αναφορικά με τη υγεία και την ασφάλεια, σε επίπεδο σημαντικότητας τονίζουν την ανάγκη να εφαρμοστούν κατάλληλες πολιτικές που να διασφαλίζουν την υγεία και την ασφάλεια.

3^{ος} ερευνητικός στόχος: *«Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά και τη συμμετοχή τους στη διαμόρφωση των σχεδίων εκτάκτων αναγκών και στην αξιολόγηση αυτών».*

Από την ερμηνεία των δεδομένων προκύπτει πως η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δεν συμμετέχει σε ομάδες παροχής πρώτων βοηθειών (ποσοστό 75%), ούτε σε ομάδες πυρασφάλειας (ποσοστό 70%) και γενικότερα σε ομάδες στη σχολική μονάδα που να διασφαλίζουν την υγεία και την ασφάλεια του προσωπικού. Θετική είναι η αναφορά των εκπαιδευτικών στη δημιουργία ομάδων διαχείρισης θεμάτων υγείας και ασφάλειας, με ποσοστό που αγγίζει το 70%. Ως βασικό συμπέρασμα θα μπορούσε να ειπωθεί η ανάγκη μια επαγγελματικής στάσης της σχολικής μονάδας απέναντι σε θέματα υγείας και ασφάλειας με τη δημιουργία κατάλληλων ομάδων που να μπορούν να λειτουργούν είτε προληπτικά είτε διαχειριστικά.

4^{ος} ερευνητικός στόχος: *«Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών, αναφορικά με τη λειτουργία του οργανισμού ως ένα νοήμονα οργανισμός»*

Από τις τοποθετήσεις των εκπαιδευτικών διαπιστώνεται πως οι σχολικές μονάδες δεν λειτουργούν στο θέμα αυτό ως νοήμονες οργανισμοί αφού πάνω από τους μισούς εκπαιδευτικούς αναφέρουν πως δεν υπάρχουν καταγεγραμμένα τα ατυχήματα στο σχολικό χώρο, ούτε αναρτημένα σχέδια εκτάκτων αναγκών και ούτε συμμετείχαν σε δοκιμαστικές εφαρμογές σχεδίων για αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών. Το δεδομένο ότι το ποσοστό όλων των παραπάνω υπερβαίνει το 50%, φανερώνει την σημαντική και επείγουσα ανάγκη των σχολικών μονάδων να αναπτυχθούν στο συγκεκριμένο πεδίο.

5^{ος} ερευνητικός στόχος: *«Να διερευνηθούν οι απόψεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με την επιμόρφωσή τους σε θέματα υγείας και ασφάλειας»*

Αναφορικά με την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών διαπιστώνεται πως η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δεν έχει παρακολουθήσει επιμορφωτικά προγράμματα για θέματα υγείας και ασφάλειας (ποσοστό πάνω από 58%). Σε επίπεδο ενημέρωσης, οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν πως το ένα τρίτο αυτών δεν έχει δεχθεί κάποια ενημέρωση. Αυτό φανερώνει πως υπάρχει έδαφος αρκετό προκειμένου να αναπτυχθούν δράσεις με σκοπό την επιμόρφωση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών σε θέματα υγείας και ασφάλειας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Στο σημείο αναφέρονται παρακάτω ορισμένες ενδεικτικές προτάσεις, οι οποίες έχουν αποδέκτες τους ίδιους τους/τις εκπαιδευτικούς, τους/τις μελλοντικούς ερευνητές/ριες, τη διοικητική ιεραρχία, τις δομές υποστήριξης του εκπαιδευτικού και του εκπαιδευτικού έργου, τους σχεδιαστές της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής και το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αναλυτικότερα, προτείνονται:

- 1) Να πραγματοποιηθεί αντίστοιχη έρευνα με χρήση του ερωτηματολογίου σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού των εκπαιδευτικών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του νομού Κυκλάδων.
- 2) Να πραγματοποιηθεί αντίστοιχη έρευνα με χρήση του ερωτηματολογίου σε αντιπροσωπευτικό δείγμα του πληθυσμού των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου.
- 3) Να πραγματοποιηθεί συγκριτική μελέτη των απόψεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- 4) Να πραγματοποιηθούν ποιοτικές έρευνες με πληθυσμό αναφοράς τους/τις διευθυντές/ριες σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- 5) Να πραγματοποιηθεί συναφή έρευνα με πληθυσμό αναφοράς τους γονείς των μαθητών/τριών τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.
- 6) Να πραγματοποιηθεί επίσης συναφή έρευνα με τις υπηρεσίες του δήμου αναφορικά με την υγεία και ασφάλεια των μαθητών/τριών.
- 7) Να πραγματοποιηθούν ενημερώσεις από ειδικούς τόσο στην Πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.
- 8) Σε κάθε σχολική μονάδα να υπάρχει σε μόνιμη βάση πιστοποιημένη εκπαιδευτική ομάδα σε θέματα πρώτων βοηθειών.
- 9) Να υπάρξει ασφάλεια για όλο το ανθρώπινο δυναμικό των σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.
- 10) Να υπάρξει θεσμική πρόβλεψη για τη δημιουργία ομάδων για την υγιεινή και την ασφάλεια στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Burke, B. & Barron S., (2014). *Project Management Leadership*. Wiley.
- Burke, R. (2014). *Διαχείριση έργου. Αρχές και τεχνικές*. Επιμ. Κων/νος Κηρυττόπουλος & Έλενα Ρόκου. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Everard, .B., Morris, G. and Wilson, I. (2004). *Effective School Management*, (4th edt) SAGE London.
- Αδαμίδης, Π. (2010). *Το έγκλημα της παραβάσεως καθήκοντος (αρ.259 ΠΚ), Πράξη και Λόγος Ποινικού Δικαίου*. Σάκκουλας.
- Ασπρίδης, Γ. (2020). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού. Διεπιστημονική προσέγγιση*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Γεωργιάδης, Α. (2007). *Ενοχικό Δίκαιο*. Σάκκουλας.
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (2022, 29 Νοεμβρίου). Στο <https://www.statistics.gr/documents/20181/bde8e1b4-b649-6257-c1cf-fee525c01d3e>
- Καραγιαννόπουλος, Α. (2021). *Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος*. Σάκκουλας.
- Κέντρο Πληροφόρησης Εργαζομένων και Ανέργων & τη Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος (2022, 29 Νοεμβρίου). Στο <https://www.kepea.gr/aarticle.php?id=2074#>
- Κορνηλάκης, Π. (2020). *Επίτομο Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο*. Σάκκουλας

- Μυλωνόπουλος, Χ. (2020). *Ποινικό Δίκαιο Γενικό Μέρος, 2η έκδοση, Π.Ν. Σάκκουλας*.
- Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (2018). *Σχέδιο Μνημονίου Ενεργειών για τη Διαχείριση του Σεισμικού Κινδύνου στη σχολική μονάδα (Επιμ. Ας. Κούρου)*. Ο.Α.Σ.Π., Διεύθυνση Κοινωνικής Αντισεισμικής Άμυνας-Τμήμα Εκπαίδευσης Ενημερώσεις.
- Παύλου, Σ. (2003). *Οι αρχές τής φαινομενικής συρροής, Επικουρικότητα και συρροή*. Σάκκουλας.
- Ποινικά Χρονικά (2004). *ΑΠ 1270/2003*. Σάκκουλας
- Ράπτης, Ν., & Φώκιαλη, Π. (2008). *Οι επιμορφωτικές ανάγκες των εκπαιδευτικών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*. Αθήνα: Αδελφών Κυριακίδη.
- Σπυριδάκης, Ι. (2018). *Ενοχικό Δίκαιο, Γενικό μέρος*. Σάκκουλας
- Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (2022, 29 Νοεμβρίου). Στο <https://ypergasias.gov.gr/ergasiakes-scheseis/ygeia-kai-asfaleia-stin-ergasia/>
- Χαραλαμπίκης, Α. (2014). *Ποινικός Κώδικας, Ερμηνεία κατ' άρθρον, τεύχος Β', έκδοση Β'*. Νομική Βιβλιοθήκη.
- Dessler, G.(2022). *Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού*. (Επιμ. Θ. Κουτρούκης και Αμ. Σταφυλά). Εκδόσεις Κριτική.
- Wayne Mondy, R. & Martocchio, J. (2019). *Διαχείριση Ανθρώπινου Δυναμικού*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Τζωρτζάκης, Κ. & Thite, M. (2021). *Διοίκηση Ανθρωπίνων Πόρων*. Αθήνα: Εκδοτικός Οίκος Rosili.
- Σαΐτη, Α. & Σαΐτης, Χ. (2011^α). *Εισαγωγή στη Διοίκηση της Εκπαίδευσης. Α' Θεωρία και μελέτη περιπτώσεων*. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
- Ράπτης, Ν. & Ψαράς, Χ. (2015). *Η Συνεργατική Ηγεσία στην Εκπαίδευση: Ο Ρόλος της Διεύθυνσης και του Συλλόγου Διδασκόντων*. Αθήνα: Διάδραση.
- Robbins, S., Coulter, M., & DeCenzo, D. (2017). *Διοίκηση επιχειρήσεων. Αρχές και εφαρμογές*. Αθήνα: Κριτική.
- Schermerhorn, J. (2012). *Εισαγωγή στο Management*. Εκδόσεις Πασχαλίδης.
- Ράπτης, Ν., Μουσένα, Ε. & Κουρουτσίδου, Μ. (2021). *Ηγεσία και Σχολική Πρακτική*. Αθήνα: Διάδραση.
- Mousena, E., & Raptis, N., (2020). Beyond Teaching: School Climate and Communication in the Educational Context, in: Mprofu, V., *School Management in the 21st Century*. In Tech Open. DOI: <http://dx.doi.org/10.5772/intechopen.93575>

- Berk, L. (2015). *Η ανάπτυξη των Βρεφών των Παιδιών και των Εφήβων*. (Επιμ. Εύη Μακρή Μπότσαρη). Ίων.
- Babbie, E. (2018). *Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα*. Μτφρ. Αγαμέμνων Μήλιος. Παρασκευή Παπαδοπούλου & Γιάννης Βογιατζής. Εκδόσεις: Κριτική. Αθήνα.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. (μτφ. Σ. Κυρανάκης, Μ. Μαυράκη, Χ. Μητσοπούλου, Π. Μπιθάρα και Μ. Φιλοπούλου). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Gray, D. E., (2018). *Η Ερευνητική Μεθοδολογία στον Πραγματικό Κόσμο*. Μτφ. Παύλος Δελιάς. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις ΤΖΙΟΛΑ
- Ιωσηφίδης, Θ. (2017). *Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας και Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών*. Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Τσιώλης, Γ., (2014). *Μέθοδοι και Τεχνικές Ανάλυσης στην Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.
- Bryman, A. (2017). *Μέθοδοι Κοινωνικής Έρευνας*. (Επιμ. Αθανάσιος Αϊδίνης, μτφ Παναγιώτης Σακελλαρίου). Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.
- Κόλλιας, Α. (2014). *Ανάλυση περιεχομένου. Εξέλιξη, τεχνικές και εφαρμογές της μεθόδου στη μελέτη της επικοινωνίας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Σύρου, Ν. (2014). *Ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση προγράμματος τροποποίησης παραγόντων κινδύνου για την υγεία και ασφάλεια στα σχολεία*. Διδακτορική διατριβή. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Τμήμα Νοσηλευτικής. Τομέας Δημόσιας Υγείας.
- Σαρρής, Μ. (2021). *Στατιστική Ανάλυση & Ερευνητικοί Σχεδιασμοί στις Κοινωνικές Επιστήμες*. Εκδόσεις Δίσιγμα.

Διαδικτυακές πηγές

On line διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:52021DC0323>, προσπελάστηκε στις 29/11/2022.

On line διαθέσιμο στην ιστοσελίδα <https://www.statistics.gr/documents-/20181/bde8e1b4-b649-6257-c1cf-fee525c01d3e>, προσπελάστηκε στις 29/11/2022.

On line Διαθέσιμη στο:

https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2020/%CE%95%CE%93%CE%9A%CE%A5%CE%9A%CE%9B%CE%99%CE%9F%CE%A3_%CE%9B%CE%95%CE%99%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%93%CE%99%CE%91%CE%A3_pdf.pdf, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

On line διαθέσιμο στο: <https://grafis.sch.gr/index.php/s/edL86R6r4yp9TCA>, προσπελάστηκε 3 Δεκεμβρίου 2022.

On line διαθέσιμο στο: <https://osha.europa.eu/en/publications/factsheet-82-osh-school-curriculum-member-state-activities-summary>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

On line διαθέσιμο στο: <https://osha.europa.eu/el/publications/summary-improving-compliance-occupational-safety-and-health-regulations-overarching>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

On line διαθέσιμο στο: <https://scoliosisslc.com/scholiki-tsanta-megali-ypothesi/>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022.

On line διαθέσιμο στο: <https://www.ktyp.gr/eksoplismoi-sxoleion/>, προσπελάστηκε στις 3 Δεκεμβρίου 2022

On line διαθέσιμο στο: <https://www.slideshare.net/nicknick243/ss-16508282>, προσπελάστηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2022

On line διαθέσιμο στο: https://www.antibullying.eu/dist/files/2101-01-21_EAN%20policy%20paper_GREEK_FINAL.pdf, προσπελάστηκε στις 4 Δεκεμβρίου 2022.

Νόμοι

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3850/2010 . (ΦΕΚ Α-84/2-6-2010). *Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων.*

Υ.Α. Φ.353.1/324/105657/Δ1/8-10-2002, (Β' 1340). *Καθορισμός των ειδικότερων καθηκόντων και αρμοδιοτήτων των προϊσταμένων των περιφερειακών υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, των Διευθυντών και Υποδιευθυντών των σχολικών μονάδων και ΣΕΚ και των Συλλόγων των Διδασκόντων.*

Υ.Α. Φ.25/103373/Δ1/22-6-2018. *Χρήση κινητών τηλεφώνων και ηλεκτρονικών συσκευών στις σχολικές μονάδες.*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Ερωτηματολόγιο

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ
Π.Μ.Σ.
«ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητέ συνάδελφε/ Αγαπητή συναδέλφισσα

Το παρόν ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε στο πλαίσιο της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας, στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακού Προγράμματος: «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση». Αναφέρεται στη σημασία της Διοίκησης Σχολικής Υγείας και Ασφάλειας.

Σας παρακαλώ να συμπληρώσετε τις ερωτήσεις σου προκειμένου να ολοκληρωθεί η ερευνητική διαδικασία. Χωρίς τη δική σας συμβολή είναι αδύνατο να ολοκληρωθεί η παρούσα εργασία. Σας διαβεβαιώνω πως δεν χρειάζεται να συμπληρώσετε πουθενά το όνομά σας και θα διασφαλιστεί η ανωνυμία σε απόλυτο βαθμό. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα αξιοποιηθούν για ακαδημαϊκούς σκοπούς αποκλειστικά και ευχαρίστως να σας κοινοποιηθούν -αν το επιθυμείτε. Για το λόγο αυτό σας διαθέτω το προσωπικό μου e-mail.

Με εκτίμηση

Η μεταπτυχιακή φοιτήτρια

Μαρία Ασπραδάκη

Psemnem21002@aegean.gr

Α΄ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

(θα μας βοηθήσετε πολύ στις περαιτέρω αναλύσεις μας, αν μας αναφέρατε μερικές πληροφορίες για τον εαυτό σας)

(1) Φύλο

- a. Άνδρας
- b. Γυναίκα

(2) Τίτλοι σπουδών (Σημειώσετε τον ανώτερο τίτλο σπουδών)

- a. Πτυχίο διορισμού
- b. Δεύτερο πτυχίο
- c. Μεταπτυχιακό
- d. Διδακτορικό

(3) Χρόνια διδασκαλίας

- a. 1 – 10 ετών
- b. 11 – 20 ετών
- c. 21 ετών και άνω

(4) Εργασιακή σχέση

- a. Μόνιμος/η
- b. Αναπληρωτής/τρια

(5) Ηλικία

- a. Μέχρι 39
- b. Από 40 – 49
- c. Από 50 και άνω

(6) Εργασιακή θέση:

- a. Διοικητικός (Διευθυντής/τρια ή υποδιευθυντής/τρια)
- b. Μη διοικητικός (Δάσκαλος ή ειδικότητα)

Β΄ ΜΕΡΟΣ

(οι παρακάτω ερωτήσεις στοχεύουν στη στην ύπαρξη ή μη ανάπτυξης κουλτούρας για την υγεία και την ασφάλεια στις σχολικές μονάδες)

(7) Έχετε παρακολουθήσει κάποιο επιμορφωτικό πρόγραμμα για θέματα ασφάλειας και υγείας στους εκπαιδευτικούς οργανισμούς;

a. Ναι

b. Όχι

(8) Έχετε παρακολουθήσει κάποια ενημέρωση για θέματα υγείας και ασφάλειας στο σχολείο;

a. Ναι

b. Όχι

(9) Έχει γίνει στο σχολείο σας ενημέρωση στους/στις μαθητές/τριες για θέματα υγείας και ασφάλειας από εκπαιδευτικούς του σχολείου;

a. Ναι

b. Όχι

(10) Έχει γίνει στο σχολείο σας ενημέρωση στους/στις μαθητές/τριες για θέματα υγείας και ασφάλειας από άλλο φορέα;

a. Ναι

b. Όχι

(11) Είχατε κάποιο σοβαρό ατύχημα μαθητή/τριας στο σχολείο;

a. Ναι

b. Όχι

(12) Συνέβηκε κάποιο ατύχημα μαθητή/τριας στο σχολείο σας το τρέχον σχ. έτος;

a. Ναι

b. Όχι

(13) Ενημερωθήκατε για σχέδια αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών;

a. Ναι

b. Όχι

(14) Συμμετείχατε σε δοκιμαστικές εφαρμογές σχεδίων για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών;

a. Ναι

b. Όχι

(15) Έγινε επίσημη συζήτηση στο Σύλλογο Διδασκόντων για να γίνει αξιολόγηση των σχεδίων ετοιμότητας και να παρθούν αποφάσεις για τυχόν διορθώσεις;

a. Ναι

b. Όχι

(16) Ενημερώθηκαν οι γονείς για το τι πρέπει να κάνουν μετά από ένα έκτακτο συμβάν;

a. Ναι

b. Όχι

(17) Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στις αίθουσες διδασκαλίας;

a. Ναι

b. Όχι

(18) Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στους διαδρόμους;

a. Ναι

b. Όχι

(19) Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στην είσοδο του σχολείου;

a. Ναι

b. Όχι

(20) Υπάρχει αναρτημένο το σχέδιο έκτακτων αναγκών στον πίνακα ανακοινώσεων;

a. Ναι

b. Όχι

(21) Επιλέχθηκε χώρος καταφυγής των μαθητών/τριών;

a. Ναι

b. Όχι

(22) Συγκροτήθηκε ομάδα παροχής πρώτων βοηθειών;

a. Ναι

b. Όχι

(23) Δεχθήκατε σεμινάρια παροχής πρώτων βοηθειών;

c. Ναι

d. Όχι

(24) Δημιουργήθηκαν ομάδες έργου για την υγεία και ασφάλεια στο σχολείο, όπως: ομάδα, πρώτων βοηθειών, ομάδας πυρασφάλειας κ.λπ.

a. Ναι

b. Όχι

(25) Σε ποια από τις παρακάτω ομάδες συμμετέχετε στο σχολείο;

(1) Ομάδα σύνταξης σχεδίου ΝΑΙ ΟΧΙ

(2) ομάδα παροχής πρώτων βοηθειών ΝΑΙ ΟΧΙ

(3) ομάδα πυρασφάλειας ΝΑΙ ΟΧΙ

(4) ομάδα ασφαλείας-ελέγχου προσέγγισης μαθητών σε επικίνδυνα σημεία ΝΑΙ ΟΧΙ

(5) ομάδα ελέγχου δικτύων-αποκαταστάσεις βλαβών ΝΑΙ
ΟΧΙ

(6) ομάδα αναζήτησης ατόμων που δεν έχουν παρουσιαστεί στο χώρο καταφυγής ΝΑΙ ΟΧΙ

(7) ομάδα φύλαξης του αρχείου του σχολείου ΝΑΙ ΟΧΙ

(8) ομάδα υποστήριξης ΑμΕΑ ΝΑΙ ΟΧΙ

(26) Υπάρχει στο σχολείο σας αρχείο καταγραφής ατυχημάτων;

ΝΑΙ ΟΧΙ

Γ' ΜΕΡΟΣ

Οι παρακάτω προτάσεις-δηλώσεις αναφέρονται στο βαθμό συμφωνίας ή ικανοποίησης των εκπαιδευτικών σε μια σειρά από παραμέτρους της υγείας και ασφάλειας στο σχολείο. Για καθεμία δήλωση ξεχωριστά, να σημειώσετε (βάζοντας ✓):

- (27) Πόσο ικανοποιητικό είναι το επίπεδο γνώσεων σας πάνω σε θέματα υγείας και ασφάλειας στο χώρο του σχολείου; (κυκλώστε τον αντίστοιχο αριθμό)

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (28) Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι τα θέματα ασφάλειας και υγείας στην εργασία θα πρέπει να ενσωματωθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα των δημοσίων και ιδιωτικών εκπαιδευτικών οργανισμών, σε όλες τις βαθμίδες.

Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

- (29) Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι στο σχολείο σας θα πρέπει να υπάρχει διαμορφωμένος χώρος παροχής υπηρεσιών φροντίδας σε περίπτωση ατυχήματος

Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

- (30) Κατά πόσο συμφωνείτε με την άποψη ότι σε κάθε σχολική μονάδα θα πρέπει να υπάρχει ομάδα εκπαιδευτικών πιστοποιημένη στην παροχή πρώτων βοηθειών

Συμφωνώ απόλυτα	Συμφωνώ	Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ	Διαφωνώ	Διαφωνώ απόλυτα
1	2	3	4	5

- (31) Πόσο ικανοποιητική είναι η ενημέρωσή σας για σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών στη σχολική μονάδα

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (32) Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζατε την πυροπροστασία του σχολικού κτιρίου

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (33) Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζατε την αντισεισμική προστασία του σχολικού κτιρίου

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (34) Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζατε την κατάσταση του περιβάλλοντος χώρου για την υγεία και την ασφάλεια των μαθητών μαθητριών και εκπαιδευτικών

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (35) Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την θέρμανση των σχολικών αιθουσών

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (36) Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την καθαριότητα των χώρων της σχολικής μονάδας

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (37) Πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε την συντήρηση των χώρων της σχολικής μονάδας

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (38) Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη ασφάλειας τη σχολική μονάδα που υπηρετείται

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

- (39) Γενικότερα, πόσο ικανοποιητική θα χαρακτηρίζετε από άποψη υγιεινής τη σχολική μονάδα που υπηρετείται

Πάρα πολύ	Πολύ	Μέτριο	Λίγο	Καθόλου
1	2	3	4	5

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: Μέσοι όροι & Τυπικές αποκλίσεις

Descriptives

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
EPQT 26	180	1	2	1,53	,501
EPQT 27	180	1	5	2,89	,997
EPQT 28	180	1	5	2,14	1,460
EPQT 29	180	1	5	1,94	1,494
EPQT 30	180	1	5	2,08	1,483
EPQT 31	180	1	5	2,81	1,078
EPQT 32	180	1	5	2,94	,973
EPQT 33	180	1	5	2,86	1,185
EPQT 34	180	1	5	2,72	1,073

EPQT 35	180	1	5	3,00	1,251
EPQT 36	180	1	5	2,44	,958
EPQT 37	180	1	5	2,92	1,143
EPQT 38	180	1	5	2,75	,896
EPQT 39	180	1	5	2,75	,956
Valid N (listwise)	180				

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3: T-test Φύλο

T-Test

Group Statistics

	Φύλο	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ΕΡΩΤ 27	ΑΝΔΡΑΣ	59	2,59	,985	,128
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	3,03	,974	,089
ΕΡΩΤ 28	ΑΝΔΡΑΣ	59	1,90	1,185	,154
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,26	1,568	,143
ΕΡΩΤ 29	ΑΝΔΡΑΣ	59	1,39	,929	,121
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,21	1,639	,149
ΕΡΩΤ 30	ΑΝΔΡΑΣ	59	1,80	1,141	,149
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,22	1,610	,146
ΕΡΩΤ 31	ΑΝΔΡΑΣ	59	2,81	,819	,107
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,80	1,188	,108
ΕΡΩΤ 32	ΑΝΔΡΑΣ	59	3,02	1,042	,136
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,91	,940	,085
ΕΡΩΤ 33	ΑΝΔΡΑΣ	59	3,00	1,259	,164
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,79	1,147	,104
ΕΡΩΤ 34	ΑΝΔΡΑΣ	59	2,80	1,047	,136
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,69	1,088	,099
ΕΡΩΤ 35	ΑΝΔΡΑΣ	59	3,19	1,408	,183
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,91	1,162	,106
ΕΡΩΤ 36	ΑΝΔΡΑΣ	59	2,34	,822	,107
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,50	1,018	,093
ΕΡΩΤ 37	ΑΝΔΡΑΣ	59	3,20	1,243	,162
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,78	1,068	,097
ΕΡΩΤ 38	ΑΝΔΡΑΣ	59	2,88	,892	,116
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,69	,895	,081
ΕΡΩΤ 39	ΑΝΔΡΑΣ	59	2,93	1,096	,143
	ΓΥΝΑΙΚΑ	121	2,66	,871	,079

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Differ ence	Std. Error Differ ence	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
EPQ T 27	Equal variances assumed	1,308	,254	-	178	,005	-,440	,155	-,746	-,134
				2,8						
	Equal variances not assumed			-	114,	,006	-,440	,156	-,748	-,131
				2,8	013					
				23						
EPQ T 28	Equal variances assumed	12,36	,001	-	178	,123	-,358	,231	-,814	,098
				1,5						
	Equal variances not assumed			-	147,	,090	-,358	,210	-,773	,057
				1,7	430					
				04						
EPQ T 29	Equal variances assumed	38,00	,000	-	178	,000	-,825	,230	-1,278	-,372
				3,5						
	Equal variances not assumed			-	173,	,000	-,825	,192	-1,204	-,446
				4,2	986					
				99						
EPQ T 30	Equal variances assumed	25,71	,000	-	178	,070	-,427	,234	-,888	,035
				1,8						
	Equal variances not assumed			-	154,	,043	-,427	,209	-,839	-,015
				2,0	725					
				45						

EPΩ T 31	Equal variances assumed	13,17 2	,000	,06 9	178	,945	,012	,172	-,327	,351
	Equal variances not assumed			,07 8	157, 687	,938	,012	,152	-,288	,312
EPΩ T 32	Equal variances assumed	,309	,579	,69 7	178	,487	,108	,155	-,197	,413
	Equal variances not assumed			,67 3	105, 140	,503	,108	,160	-,210	,426
EPΩ T 33	Equal variances assumed	,856	,356	1,0 98	178	,274	,207	,188	-,165	,578
	Equal variances not assumed			1,0 63	106, 007	,290	,207	,194	-,179	,592
EPΩ T 34	Equal variances assumed	,036	,850	,64 8	178	,518	,111	,171	-,226	,447
	Equal variances not assumed			,65 7	119, 212	,512	,111	,168	-,223	,444
EPΩ T 35	Equal variances assumed	10,98 3	,001	1,4 00	178	,163	,277	,198	-,114	,668
	Equal variances not assumed			1,3 11	97,7 17	,193	,277	,212	-,142	,697
EPΩ T 36	Equal variances assumed	5,195	,024	- 1,0 31	178	,304	-,157	,152	-,457	,143
	Equal variances not assumed			- 1,1 09	139, 384	,269	-,157	,141	-,437	,123

EPΩ T 37	Equal variances assumed	4,848	,029	2,3 81	178	,018	,427	,179	,073	,780
	Equal variances not assumed			2,2 60	101, 005	,026	,427	,189	,052	,801
EPΩ T 38	Equal variances assumed	,345	,558	1,3 77	178	,170	,195	,142	-,085	,476
	Equal variances not assumed			1,3 78	115, 416	,171	,195	,142	-,085	,476
EPΩ T 39	Equal variances assumed	3,650	,058	1,7 96	178	,074	,271	,151	-,027	,569
	Equal variances not assumed			1,6 60	94,8 72	,100	,271	,163	-,053	,595

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 4: T-test Εργασιακή Σχέση

T-Test

Group Statistics

	Εργασιακή σχέση	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
ΕΡΩΤ 27	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,85	,957	,083
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	3,00	1,103	,161
ΕΡΩΤ 28	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	1,98	1,326	,115
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,57	1,729	,252
ΕΡΩΤ 29	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	1,72	1,339	,116
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,57	1,729	,252
ΕΡΩΤ 30	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	1,91	1,323	,115
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,57	1,791	,261
ΕΡΩΤ 31	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,85	,925	,080
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,68	1,431	,209
ΕΡΩΤ 32	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,91	1,026	,089
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	3,04	,806	,118
ΕΡΩΤ 33	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,98	1,196	,104
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,53	1,100	,161
ΕΡΩΤ 34	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,76	1,067	,093
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,62	1,095	,160
ΕΡΩΤ 35	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	3,04	1,311	,114
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,89	1,068	,156
ΕΡΩΤ 36	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,44	,916	,079
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,45	1,080	,157

ΕΡΩΤ 37	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	3,01	1,118	,097
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,66	1,185	,173
ΕΡΩΤ 38	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,81	,922	,080
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,57	,801	,117
ΕΡΩΤ 39	ΜΟΝΙΜΟΣ/Η	133	2,68	,980	,085
	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ/ΤΡΙ Α	47	2,94	,870	,127

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
ΕΡΩΤ 27	Equal variances assumed	5,632	,019	-,889	178	,375	-,150	,169	-,484	,184
	Equal variances not assumed			-,830	60	,409	-,150	,181	-,511	,211
ΕΡΩΤ 28	Equal variances assumed	17,086	,000	2,411	178	,017	-,590	,244	1,072	-,107
	Equal variances not assumed			2,127	66,107	,037	-,590	,277	1,143	-,036
ΕΡΩΤ 29	Equal variances assumed	17,648	,000	3,466	178	,001	-,853	,246	1,338	-,367

	Equal variances not assumed			- 66,5 3,0 31 71	,003	- ,853	,278	-	- ,298
EPΩ T 30	Equal variances assumed	24,43 5	,000	- 178 2,6 87	,008	- ,665	,247	-	- ,176
	Equal variances not assumed			- 64,6 2,3 11 30	,023	- ,665	,285	-	- ,095
EPΩ T 31	Equal variances assumed	33,49 8	,000	,92 178 2	,358	,169	,183	- ,193	,530
	Equal variances not assumed			,75 60,1 5 34	,453	,169	,224	- ,279	,616
EPΩ T 32	Equal variances assumed	6,078	,015	- 178 ,80 3	,423	- ,133	,165	- ,459	,193
	Equal variances not assumed			- 102, ,90 028 0	,370	- ,133	,147	- ,425	,160
EPΩ T 33	Equal variances assumed	1,701	,194	2,2 178 40	,026	,446	,199	,053	,838
	Equal variances not assumed			2,3 87,1 31 55	,022	,446	,191	,066	,825
EPΩ T 34	Equal variances assumed	,365	,546	,78 178 1	,436	,142	,182	- ,217	,502
	Equal variances not assumed			,77 78,9 2 86	,443	,142	,185	- ,225	,510
EPΩ T 35	Equal variances assumed	4,993	,027	,67 178 7	,499	,144	,213	- ,275	,563

	Equal variances not assumed			,74 7	98,3 04	,457	,144	,193	-,239	,527
EPΩ T 36	Equal variances assumed	,431	,512	- ,02 0	178	,984	-,003	,163	-,325	,319
	Equal variances not assumed			- ,01 8	70,8 01	,986	-,003	,176	-,355	,349
EPΩ T 37	Equal variances assumed	,786	,376	1,8 06	178	,073	,348	,193	-,032	,728
	Equal variances not assumed			1,7 56	76,8 61	,083	,348	,198	-,047	,742
EPΩ T 38	Equal variances assumed	,048	,827	1,5 69	178	,119	,238	,151	-,061	,536
	Equal variances not assumed			1,6 78	92,1 96	,097	,238	,142	-,044	,519
EPΩ T 39	Equal variances assumed	3,782	,053	- 1,5 59	178	,121	-,252	,162	-,571	,067
	Equal variances not assumed			- 1,6 50	90,1 81	,102	-,252	,153	-,555	,051